

Заперечуєш Голодомор до криміналу

Україна молода

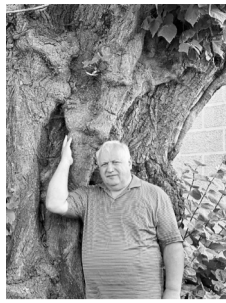
ВЕРЕСЕНЬ 2024

БОЙОВА ГАЗЕТА ГЕРОЇЧОЇ НАШОЇ

«Правда про геноцид українців — шлях до перемоги України»

» стор. 10

Ігор Грициняк: «Без сакрального місця ви душі не відновите»

Директор Інституту рибного господарства збирає старожитності для того, аби оновити інтер'єр давніх палаців і храмів

» стор. 6

Із сокирою за поясом

Як полтавський рятувальник Андрій Гречаний бігав по Черкасах, щоб установити національний рекорд

» стор. 10

Україна молода

Середа, 18 вересня 2024 року

№38 (6002)

Учорашні курси
НБУ:
1 \$ = 41,359 грн
1 € = 46,007 грн

Умій перемагати

Тактичну медицину, правила мінно-вибухової безпеки й основи БПЛА вчать курсанти Центру підготовки населення до національного спротиву

» стор. 7

Професійне володіння зброєю — одна з навчальних програм Центру.

Поспішіть передплатити «Україну молоду» на четвертий квартал

стор. 7

Олег Жданов
військовий експерт

«У них (рашистів) з Покровськом не склалося, з Торетськом не склалося, з Часовим Яром не склалося».

■ ФОРУМ

Розмови
на кровіЮвілейна Ялтинська
європейська стратегія
не додала оптимізму

Лариса САЛІМОНОВИЧ

Двадцятий за рахунком форум «Ялтинська європейська стратегія» (YES-2024), який традиційно влаштовує український мільярдер Віктор Пінчук, і цього разу зібрав сотні відомих політиків та візіонерів. Традиційно говорили про нові загрози для світу в разі програшу України у війні. Але гігантська «Стіна плачу», створена з фотографій загиблих українських військових, нічим доктором нагадувала про нерішучість західної спільноти.

Сьогодні страх наших партнерів перед Кремлем уже доходить до повного абсурду. Як повідомив у своєму виступі Володимир Зеленський, недавно рашисти обстріляли вантажівки Червоного Хреста (двох людей поранено і трьох убито), а також потопили ракетою балкер з пшеницею для Єгипту. Але жодна з потерпілих сторін не наважалася вголос назвати країну, яка скоїла терористичні акти. Залітають російські дрони тепер і на територію сусідніх держав. Проте збивати їх поки що наважується лише «бацька» Лукашенко. Решта мовчить, аби не розізлили «звіра».

Ціна їхнього страху може виявитися значно вищою ніж для України. «Якщо росія досягне успіху, то Китай, Північна Корея та Іран, найімовірніше, виступлять проти Тайваню, Південної Кореї та Ізраїлю, — сказав у своєму виступі Віктор Пінчук. — Весь світ буде втягнутий у війну. Чим більше буде військова підтримка України, тим меншим буде ризик ескалації, війни між НАТО і росією, а також виникнення глобального ефекту доміно — появи дедалі більшої кількості воєн проти демократії».

На конференції завдяки Борису Джонсону та Майку Помпею згадали і Дональда Трампа, мирний план якого поки що нагадує копію одіозних заяв Путіна. Втім, екс-глава британського уряду і 70-й держсекретар США дали зрозуміти, що з позицією непередбачуваного кандидата в президенти не все так однозначно. Мовляв, у ході виборів він може казати одне, а згодом вчинити по-іншому. Для доказу пан Помпею розповів випадок зі своєї кар'єри, коли деякий час, будучи при Трампі держсекретарем, щоранку прямував до комп'ютера, аби дізнатися чи не написав президент наказ про його звільнення. Тобто про пана Дональда нічого не можна сказати напевно, отож і засмучуватися завчасно не варто.

Подібні політичні ігри світових лідерів видаються особливо жалюгідними у присутності бійців, які на форум приїхали прямісінько з фронту. «Й які б високі гості не виступали на цьогорічній конференції, все ж найважливішими були панелі за участі військових, — написала у фейсбуці депутатка Верховної Ради Ірина Геращенко. — Без пафосу, втомлено і дуже просто вони говорили головне про війну: «Без піхоти нічого не буде. А піхота закінчується. Мобілізованих треба не ловити, а серйозно навчати. Мобілізація має будуватися на заохоченні. Важливе ідеологічне виховання і підготовка, з цим повний провал (привіт марафону...). Паузи в поставках західної зброї посилюють ворога. Й зменшують кількість української піхоти. Дякуємо Заходу за військову допомогу, без неї ми б не встояли. Але ми маємо більше розраховувати на власні сили і виробляти свої БПЛА, РЕБ, снаряди і техніку. Це це все?».

Відповісти на останнє запитання було нікому, оскільки, за словами пані Геращенко, високопоставлених українських чиновників і депутатів на виступах військових не було. ■

■ НА ФРОНТІ

Міфи ворогу не допоможуть

Харчі та воду місцевим жителям на Курщині доставляють українські військові

Лариса САЛІМОНОВИЧ

Рашистська армія, яка 11-й рік «визволяє своїх в Україні», таки званилася прийти «на допомогу» курянам. Вона нещадно обстрілює місцеві населені пункти і періодично вступає в бій із ЗСУ.

«Днями противник нахабно заскочив на бойовій машині з десантом у село, знаючи, що його контролюють українські сили, — повідомили в Десантно-штурмових військах. — Росіяни вели стрілянину по житловій забудові з місця зупинки. Але українські розрахунки артилеристів й FPV-дронів уміть зупинили ворожу техніку й унеможливили її подальше використання». В результаті сучасна БМД-4 вийшла з ладу, а поранені вояки розбіглися по руїнах, де на них уже чекали наші бійці.

Аби якось відбілити поразку росії на Курщині, російські пропагандисти почали створювати криваві міфи про «злочини нацистів». Жителі села Лебедівка, наприклад, з подивом дізналися про те, що їх більше немає. За ле-

гендою «телевізора», їх усіх бандерівці зібрали в сільському клубі й заживо спалили. Цю брехню розповсюдили місцеві управлінці, які, тікаючи від ЗСУ, покинули напризволяще старих людей. Наразі харчі та воду місцевим жителям доставляють українські військові.

Девіз рашистської армії — «Своїх не кидаємо» — остаточно розвіяв днями і чеченський генерал-тітокер апті алаудінов. Землякам з «Ахмата», які потрапили на Курщині в полон, він повідомив, що не збирається їх визволяти. На його думку, бойовики вкрили себе ганьбою, тому не заслуговують на життя. Командир порадив їм узяти цвях або ручку, напасти на противника і загинути.

Тим часом ситуація на Донецькому напрямку й надалі залишається складною. Кремль не покинув надію захопити увесь регіон, тому рашисти продовжують шукати слабкі місця в обороні ЗСУ. Вони створили ударний кулак поблизу Невельського й намагаються оточити українських бійців. «У них з Покровськом не склалося, з То-

рецьком не склалося, з Часовим Яром не склалося, — прокоментував ситуацію військовий експерт Олег Жданов. — Але ж військовому керівництву треба доповісти Путіну про успіхи, тому вони намагаються влаштувати нам хоча б якийсь більш-менш суттєвий розгром, щоб підняти дух своєї армії і деморалізувати нашу».

На думку Олега Жданова, ЗСУ довго утримувати Невельський не зможуть, тому Генштабу необхідно вчасно організувати вихід військ, аби уникнути котла.

Ворог продовжує наступати, незважаючи на великі втрати. Лише за добу 15 вересня на концерт до кобзона відправили 1 тис. 60 окупантів. А з початку повномасштабного вторгнення в Україні втрати — вже 633 тис. 800 рашистів.

Днями оптимістично пролунала заява міністра оборони Данії Троельса Лунда Поульсена про поставку ЗСУ додаткової партії винищувачів F-16 у другій половині року. Інформацію поширили в DW з посиланням на данське інформагентство Ritzau. ■

■ ФОТОМИТЬ

Портал у Керелівку

У музеї «Кобзаря» показують понад 100-літні світлини фотографа Григорія Шевченка

Людмила НІКІТЕНКО

У Черкасах у музеї «Кобзаря» презентували унікальну виставку світлин 1900-х років фотографа Григорія Шевченка, внучатого небожа Тараса Шевченка. Це збірка фотографій з приватної колекції черкаського художника Миколи Бабака: такий собі портал у село Керелівку тих років, із зображеннями місць, де народився й провів дитинство Тарас Григорович.

На виставлених світлинах — мальовничі краєвиди цього українського села, його вишневі садки, пейзажі з хатами-мазанками, з вітряками, чумацькими валками, жнивими, випасом худоби. А ще — сільські весілля, красуні-дівчата у віночках, стрічках, коралах і дукачах, танці, базарування і, звісно, хлопці-козаки, мандрівні лірники та жебраки, цілі родини з кількох поколінь.

Як розповідає Ольга Шарапа, засновниця і директорка черкаського музею «Кобзаря», прапраправнучка Тараса Шевченка по братові Микиті: фотоколекція Григорія Шевченка була розпорощена. На тепер збережені Миколою Бабаком світлини є найбільшим зібранням.

«Професійні фотографії на той час були рідкістю, і Григорій Шевченко зафіксував автентичні шевчен-

ківські місця, показав побут Керелівки. Ці фотографії — найкраща документація епохи початку ХХ століття. Тож хочеться стояти і дивитися на красиві обличчя українців, на їхній одяг, взуття, на їхній побут», — говорить пані Ольга. Також, додає вона, кожна світлина має свою композицію — недарма ж 160 фото Григорія Шевченка були видані свого часу як поштові листівки і називалися «Види і типи України».

«Григорій Шевченко жив у Керелівці, він єдиний на той час фотограф, який фотографував своє середовище. Всі інші фотографії були приїжджими», — пояснює пані Ольга.

За словами художника Миколи Бабака, який зібрав і зберіг старовинні фото небожа Тараса Григоровича, у цій колекції світлин представлена культурна спадщина України. До друку готується монографія про роботи Григорія Шевченка, котра наступного року має вийти у світ.

Проект «Микола Бабака. Художник, колекціонер» реалізується в Черкасах за підтримки Українського культурного фонду та Фонду «МХП — Громаді». Участь у відкритті виставки взяла праонка Григорія Шевченка пані Олена, яка поділилася своїми спогадами про дідуся та про свою родину. ■

Світлина Григорія Шевченка з виставки.

Колекціонер Микола Бабака, директорка музею «Кобзаря» Ольга Шарапа і праонка Григорія Шевченка — пані Олена. Фото Людмили НІКІТЕНКО.

Тарас ЗДОРОВИЛО

ЮВІЛЕЙ

Строї княгині-шістдесятниці

У Києві вшановують 100-річчя з дня народження мисткині Людмили Семикіної

У столичному Музеї шістдесятництва презентували виставку «Княгиня з високого замку», присвячену 100-річчю з дня народження лауреатки Шевченківської премії Людмили Семикіної. Мисткиня з 1960-х була учасницею руху опору, творила та дружила, зокрема, з Аллою Горською. До того ж була серед тих, хто створював Музей шістдесятництва.

На виставці художниці, майстрині декоративного мистецтва й текстильної пластики представлені моделі одягу та аксесуари, ескізи вбрання, декоративні деталі та заготовки для моделей, а також аплікації — оригінальні тканинні композиції 1969 року «Либідь», «Мавка лісова», «Криниця». Частина експонатів виставки, яка триватиме до середини жовтня, — з колекції Музею шістдесятництва. Це, зокрема, свити і костюми, створені для друзів-шістдесятників Галини Севрук, Валерії Андрієвської (Сверстюк), Надії Світличної та інших. Більшість робіт художниці для цієї виставки надав її син, український митець Сетрак Бароянц. Деякі роботи експонуються вперше.

«Час подарований вам Богом — міцно тримайте в руках, як гриву коня», — говорила Людмила Семикіна. Мисткиня була дивовижною, відкритою і принциповою людиною, й сьогодні ще не може до кінця збагнути все те, що вона зробила. Ставила перед собою дуже високі завдання й була настільки потужною, що люди, які її оточували, надихалися її силою. У кого з друзів були якісь кольорові речі, сукно, вишивка, незвичної фактури тканина — приносили Людмилі Семикіній, й усе те добро використовувалося для створення мистецьких шедеврів.

У 1970 році в нинішньому Будинку профспілок на Хрещатику (тоді на трьох поверхах розташовувалися відділи композиторів, театралів та художників) у холі 3-го поверху відбулася перша виставка стробів Людмили Семикіної «Народні мотиви в сучасному одязі». Свитки

публічно демонстрували на собі знайомі дівчата. В ті ж роки мисткиня вдягнула в свої ексклюзивні роботи ледь не весь хор «Гомін» Леопольда Яценка.

Багато друзів художниці з гордістю носили створені нею стильні свити, кептарі й жилетки. Ті строї, які не були заношені до дірок, — передано до Музею шістдесятництва господарями чи їхніми дітьми.

Народилася Людмила Миколаївна в Одесі, по закінченню в 1947 році художнього училища продовжила навчання у Київському художньому інституті, отримавши в 1953 році диплом художника-живописця. У 1957 році стала членом Спілки художників України — працювала в стилі класичного живопису, але тематика творів була нав'язливо продиктована вимогами єдино визнаного тоді в СРСР соцреалізму. Радикально і назавжди змінив її життя прихід до Клубу творчої молоді КТМ у 1962 році разом з Аллою Горською, Віктором Зарецьким та іншими.

У часи КТМ Людмила Семикіна вдосконалювала знання української мови, захоплювалася лекціями істориків Брайчевського, Апанович, Компан та разом з Горською працювала над виготовленням костюмів і декорацій для вистав Молодого експериментального театру Леся Танюка. У 1964 році стала співавторкою створення вітражу на шевченківську тему в холі столичного Університету імені Шевченка, яку знищили ще до відкриття.

Людмила Семикіна була мужньою жінкою. На відміну від деяких митців, не відкликала свій підпис у 1968 році від славнозвісного громадського «листа протесту 139» на ім'я Брежнєва, Косигіна та Підгорного з вимогою припинити практику протизаконних політич-

На відкритті виставки творів Людмили Семикіної — син Сетрак Бароянц (у центрі).
Фото Тараса ЗДОРОВИЛА.

них судових процесів, за що була виключена зі Спілки художників.

За порадою Алли Горської, вибираючи можливі шляхи для творчої реалізації, зайнялася створенням авторського одягу на основі народних традицій. Почала займатися реконструкцією історичних костюмів, працювала художницею з костюмів у театрі та кіно (для к/ф «Захар Беркут», «Пропала грамота»), над створенням дитячих діафілмів тощо.

У 1988 році мисткиню поновили у Спілці художників із формулюванням «за відсутністю фактів звинувачення».

За доби відновленої Незалежності Людмила Семикіна створила колекції одягу «Скіфський степ», «Поліська легенда», «Княжа доба», «Модерн». У 1996 році відбулася її персональна виставка «Високий замок», а наступного року за комплекс колекцій вона стала лауреаткою Державної премії України імені Тараса Шевченка.

Тоді ім'я мисткині було внесено до довідника «Життя славетних» Американським біографічним інститутом, а в 2001 році її відзначили премією імені Василя Стуса. ■

ГЕРОЯМ — СЛАВА!

Воював не за погони

У Кременчуці провели останнім шляхом підполковника Володимира Артеменка

Людмила НІКІТЕНКО

У Кременчуці у Свято-Миколаївському соборі жителі міста попрощалися зі своїм містянином, уродженцем черкаського села Ротмістрівка, підполковником Володимиром Артеменком. Його поховали на Свіштовському кладовищі у меморіальному секторі почесних поховань захисників і захисниць України.

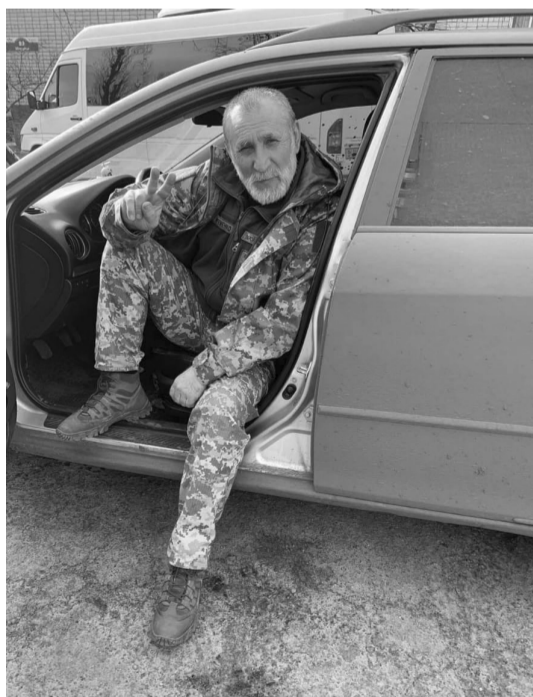
Володимир Артеменко героїчно загинув, захищаючи територіальну цілісність України під час агресії військ російської федерації. Як зазначають його побратими у 116-й та бригаді територіальної оборони ЗСУ, він прийшов у бригаду з перших днів повномасштабного вторгнення країни-агресора.

«Добрий, чуйний, взяв на себе на той час нелегкий підрозділ, воював не за медалі, не за погони, не за посади, воював за свою сім'ю, за родину, за Україну. Сміливий, відважний, неодноразово виходив на бойові позиції, своїм прикладом мотивуючи підлеглий особовий склад», — розповідають побратими Героя.

Андрій Баранов, комбат ЗСУ, ексвіцегибернатор Полтавщини, зазначає: з Івановичем, з яким захищали Україну два роки поспіль, «пішла половина мого серця».

У полеглого воїна лишилися дружина та діти. А на малій батьківщині Героя, у селі Ротмістрівці на Смілянщині у Черкаській області, проживає його рідна сестра — Тамара Кривошея.

«Братику, братику, я бачила той прапор, де ти записав усіх хлопців, які загинули. Ти говорив, що тобі жити з цим болем. Тепер ти з ними... Царство небесне тобі і твоїм хлопцям», — зі сльозами говорить сестра Героя Тамара Кривошея.

Підполковник Володимир Артеменко.
Фото з родинного архіву.

«Мій ріднесенький дядя Володя був прикладом людини з великої букви. Він був добрим, світлим, мудрим, веселим, позитивним, щирим, люблячим. Як я любила, коли він приїжджав із сім'єю до батьків у Ротмістрівку на свята. Пам'ятатиму вічно!» — написала у соціальних мережах Наталя Санжарівська, племінниця загиблого підполковника Володимира Артеменка.

Світла пам'ять Герою-захиснику, щирі співчуття рідним. ■

ДОПОМОГА

Летить, «пташки»!

305 FPV-дронів передали черкащани 118-й бригаді тероборони ЗСУ

Чергова допомога ЗСУ від черкащан уже працює на одному з найгарячіших напрямків.
Фото надане Черкаською ОВА.

Людмила СТРИГУН

Черговий внесок Шевченкового краю в оборонну стійкість країни. Цього разу для 118-ї окремої бригади Сил територіальної оборони ЗСУ. Захисникам передали ще 305 FPV-дронів. Про це «Україні молодій» повідомили в Черкаській обласній військовій адміністрації.

За словами голови Черкаської ОВА Ігоря Табурця, таке технічне підсилення вже працює на одному з найгарячіших напрямків. «Це наш новий вклад від Черкащини, щоб нищити ворога та його техніку. Нехай відпрацює сповна для захисту України», — говорить очільник Черкащини. І додає: техніку придбано у межах обласної Програми територіальної оборони у співпраці з Черкаською територіальною громадою. І, звісно, завдяки кожному платнику податків.

Нагадаємо, напередодні Черкаська область спрямувала мобільним вогневим групам зенітно-кулеметного батальйону шість потужних планшетів із павербанками, а 58-му окрему мотопіхотну бригаду імені гетьмана Івана Виговського підсилила двадцятьма FPV-дронами. ■

Тетяна ПАРХОМЧУК

Цікаво, чи багато знайдеться людей, які назвуть хоча б одного військового радника, тим більше гідного професіонала, біля президента Володимира Зеленського? І чи є такі радники в головкома Олександра Сирського?

Ми взагалі про це нічого не знаємо, а коли цікавимося, то нам говорять про високу секретність дій влади.

Можливо, річ у тім, що головком діє не як військовий стратег, а просто виконує політичні команди ОП, в якому топпомічники за час війни набрались досвіду полководців і стратегів.

Водночас президент Володимир Зеленський ще не в натовпі, але вже й не на п'єдесталі. Він ще герой. На Заході. Його там ще чекають і місцями поважають.

В Україні його вже починають вважати тим президентом, котрий не здатен зупинити війну. Бо вона перетворюється для нього на азартну гру, в якій втрачає, особливо не враховуються.

Голова урядової конструкції Шмигаль під куполом президента Зеленського.

Сектор війни

Потрібні зміни. Болючі й кардинальні. «Якщо цього не буде зроблено, ми продовжимо кульгати, намагаючись грати Моцарта і Баха з оркестром, який має половину струнної секції й непідготовлених духовиків. Замість красивої музики ми й надалі матимемо кавафонію звуків. Структура управління ЗСУ має бути виправлена, якщо ми хочемо перемогти у війні», — в коментарях іноземним ЗМІ розмірковує колишній радник у Мінборони України, Латвії, Естонії, Болгарії, Чорногорії, Молдови, Словенії, Польщі, Косова, Сербії й Чилі Глен Грант.

Він працював достатньо, щоб до нього варто було дослухатися. Хоча б спробувати.

Глен Грант майже прямо радить президенту: «Необхідно обрати іншого офіцера на посаду головнокомандувача (продюсера), який керуватиме змінами в напрямі кращої системи, де військовий професіоналізм, інтелект, моральна мужність і жорстка чесність важать більше, ніж рабська лояльність у радянському стилі».

Проблема в тому, що на фіналі третього року війни в Україні так і не з'явилися ефективні полководці, здатні результативно протистояти російському генштабу.

Усе більше стають очевидними емоційність, недалекоглядність рішень не лише щодо звільнення головного Валерія Залужного, а й щодо «стерилізації» Генштабу як незалежного і відповідального ключового суб'єкта ведення війни. Миттєво було втрачено як великий обсяг досвіду і знань протидії російським планам, так і впевненість суспільства в діях політичної влади.

Спроба замінити досвідчених генералів молодими героями фронту не принесла особливого успіху.

Матриця економіки

Україна поволи скотилася до рівня технічного дефолту, який не оголошують із полі-

тичних міркувань.

Ротація в Кабміні певною мірою є продовженням операції «Курськ-2». В уряді як не було, так і немає повноцінної фінансово-економічної стратегії часу війни.

Домінує довоєнна інерція збирати гроші, латати дірки й балансувати між викликами та підтримкою соціального споживання в умовах мінливості ринку (зміни ринкових цін і доходів), грошей і виробництва.

Війна не набагато змінила матрицю уряду. Якщо не брати до уваги, що десь 60 або й більше відсотків військової частини бюджету формують союзники, компенсуючи лівову частину його видатків на ЗСУ.

Очевидно, що уряд не знайшов і не хоче шукати й розробляти новий план-концепцію економічної політики в умовах війни. При тому, що з ук-

моги й шаленої відбудови України, вартістю до 1 трильйона доларів. Але для цього треба бути готовими.

Нинішня економічна система живе на ін'єкціях Заходу. Вона не виробляє внутрішніх стійких, пристосованих до сучасних агресивних ринків, викликів. Вона не гартується, не розвивається, не вдосконалюється в найбільш складних умовах виживання. Треба виходити з реанімаційної палати.

Врешті, треба зрозуміти, що швидше і більше наповнить бюджет: коли з кишень суспільства вигребуть усі заощадження, а бізнес перейде в щільну тінь чи коли держава перетворить кожного українця на інвестора з гарантіями й вигодами або на дичину, за якою полюють фіскали. Вочевидь, у цьому напрямі й має відбува-

Перемогти путіна і запустити процеси саморуйнації росії — це джекпот та місце героя в історії. Не дивно, що український президент, незважаючи на ціну, марить цей джекпот зірвати.

раїни виїхало від 7 до 9 млн, переважно найбільш працездатних громадян. У той час, як Кабмін і його адепти у Верховній Раді, як і в минулі часи, роблять основну ставку на зростання податків від населення і бізнесу.

Водночас збільшення лав ЗСУ на 400-500 тисяч мотивується необхідністю закуповувати й виробляти зброю, ремонтувати генерацію, будувати дороги тощо.

Розрахунок на: Конгрес США; 50 млрд єврокредиту під заставу дохідності від заморожених російських активів; грантову допомогу союзників; кредити МВФ і Світового банку та реалізацію цінних паперів уряду, за якими йому все важче і важче платити.

Ми не бачимо жодних публічних дискусій вітчизняних та іноземних партнерів щодо зміни економічного курсу. Не на часі. Всі готуються до пере-

тись дискусія щодо ролі уряду у відновленні держави.

Тим часом, згідно з Конституцією, він є незалежним, самостійним суб'єктом влади, який захищає свою публічну програму у Верховній Раді та є продуктом політичної більшості. Натомість ми надто легкоково погодилися на концентрацію всієї влади в руках глави держави з командою у 5-6 помічників.

Пересування ліжок у специфічному кварталі

Демократія також випробовується війною. Вона має вдосконалюватися, мужніти й не втрачати жодних, навіть дрібних, своїх цінностей. Президент Зеленський говорить про зміни в Кабінеті Міністрів як про шлях до нової структури. В його розумінні «перезавантаження нашого керівництва, міністрів багатьох міністерств — це кроки, пов'язані з

КОЛІЗІЇ

Не на часі?

Вмонтовані у війну політики затягують її сценарій

посиленням нашої держави на різних етапах».

От для кого ці гасла? Неясно. Президент не говорить про необхідність урядової стратегії війни, яка дійсно могла б підняти Україну на інший рівень більш якісного менеджменту і реалізації прогресивних ідей для посилення конкурентоспроможності держави в цілому. А звільнені міністри просто перейшли з одних владних кабінетів в інші.

Україна поволи скотилася до рівня технічного дефолту, який не оголошують із політичних міркувань. Ми в пастці часу. Він усе більше стискає реальність навколо нас, знищує старе і вносить нове. Було б глибокою помилкою робити ставку лише на короточасні рішення для рядового виживання.

Війна стала вікном нових можливостей. Рано чи пізно воно закриється. Потрібно зберегти те, що маємо, і примножити. Це можливо тільки тоді, коли президенту вдасться перевести політику управління країною на інший, новий, рівень. Перемагають ідеї, а не сила, стратегії чи навіть зброя.

Історія націй і держав доводить це. І нам треба вистояти в цій виснажливій війні та не втратити код українців. Ми так і не знаємо, чи є в Зеленського нехай і не цілком, але все ж концепція Української держави. Воюючої й поствоєнної. Окремі ідеологічні уламки, які ми бачимо, не дають жодної можливості зробити висновок, яку державу ми захищаємо і яку будуватимемо. З цього приводу в українських виборців — повний когнітивний дисонанс.

Азартна Зе-гра

Сьогодні і в Україні, і в світі дискутується питання, хто і якими ресурсами відбудовува-

нас буде? Чим довше триватиме війна, тим більше люди вмиратимуть та виїжджатимуть з України.

Ні для кого не новина, війна — річ азартна. Є ті, для кого вона хоч і вельми небезпечна, але пригода. Є ті, хто її ненавидить як стан і спосіб вирішувати геополітичні питання.

І, звісно, перемогти путіна і (можливо) запустити процеси саморуйнації росії — це джекпот та гарантоване місце героя у підручниках історії.

Не дивно, що український президент як дуже амбітний колишній актор марить цей джекпот зірвати. І як будь-який азартний гравець давно не рахує втрати. А статистика їх рахує. І тихо волає. Адже за таких рекордних темпів еміграції та смертності будь-який далекоглядний лідер мав би думати насамперед про людей, а не про територію.

«Можливо, ми, мобілізувавши всі сили та засоби, й спроможні розгромити росію та повернути Приазов'я, Крим і Донбас. Тільки постає питання: для кого? І для чого? Якщо ця війна невблаганно перетворює Україну на країну мужніх героїв і вкрай корумпованих князків. Країну, за яку можна вболівати і якій можна співчувати. Але в якій усе менше людей хочуть жити. Це доводить статистика», — зазначає політичний аналітик Геннадій Друзенко.

Адже цілком очевидно, що 5-6 «славнозвісних» менеджерів президента продовжать керувати країною від його імені, зневажаючи не тільки Конституцію, що закріплює баланс гілок влади в державі, а й здоровий глузд. Бо розбалансована система державного управління — під час війни також чималий виклик.

Але український народ не вибирав і не наділяв такою всеосяжною владою і відповідальністю оцих «5-6».

У результаті, хоч як це шокує звучить, в Україні сформувався прошарок політиків, чиновників, підприємців, які вже вмонтувалися в систему цієї війни. Вони отримують бенєфіти з війни, самі не воюючи, а лише обслуговуючи її. Для них зупинка цієї війни загрожувє постановкою дуже незручних запитань. Тому їх не цікавлять питання життя, вони заробляють на смертях. Їхня безмежна влада сьогодні тримається саме на продовженні війни.

І для них базові для демократії питання від суспільства на кшталт: «А чому ми перетворюємося на диктатуру? Чому не діють базові закони, які не стосуються війни? Чому «прострочений» лідер та його секретар вирішили, що саме вони мають право висловлювати думку українців? Чому вони безкарно крадуть?» — порожній звук. Вони не задають собі клопоту важкими роздумами, що вони роблять і для кого. І чи потрібна нам земля без людей, а держава без громадян? ■

Антон ОГЕЙ

Машина, машини, машини

Автомобіль — це слово має для кожного свій сенс. Для когось — це мрія дитинства, можливість мчати по автотрасі назустріч пригодам під драйвову музику. Для когось — купа залізничця, яка димить, торохкотить, створює аварії на дорогах, ламається, забруднює повітря тощо. А для бійців Сил оборони України автомобіль — це життя. Ні для кого не секрет, що машини для фронту в сучасній війні є розхідником. Вони ламаються, паляться, знищуються. Війна — завжди цифри. І чим більше у фронту автомашин, тим швидше можна підвезти боєприпаси на позицію, доставити особовий склад підрозділу на ту ділянку, де ворог намагається прорватись, врешті-решт, це можливість швидко відвезти пораненого вояка ЗСУ до лікарні й врятувати йому життя. Зрозуміло, що при такому активному використанні машини Сил оборони десятками виходять з ладу. Тож не дивно, що наразі збори на автомобілі посідають чи не перше місце серед усіх потреб ЗСУ, конкуренцію можуть скласти славновісні FPV-дрони.

Суспільство розуміє потреби військових, а саме тому донатить на збори, щоб вояки змогли своєчасно отримати потрібне, щоб іще одне життя пораненого солдата було врятоване, щоб ворог не просувався українською територією. Але гроші — не чарівна паличка. Якою цінною б не була валюта, — це все звичайні папірці. Але люди конвертують їх у дрони, спорядження, автомобілі. Як уже було зазначено, автотехніка може виходити з ладу, тож її треба ремонтувати. Деякі бійці можуть зробити самотужки, військову техніку можна передати до ремонтних батальйонів. А що робити, коли зламалася звичайна «Тойота»? Рембати й так по вуха в роботі, а тут іще й цивільна техніка. На допомогу приходять такі люди, як Дмитро.

Люди з Великої літери

Дмитро почав займатися волонтерством ще в далекому 2014-му. «Це зараз, — каже він, — закрити запит на 300 тисяч здається легким завданням. А тоді зібрати 3 тисячі гривень на реабілітацію бійця вже було чимось неймовірним». Наразі чоловік зі своєю командою ремонтують військові автомобілі, а також збирають кошти й купують нові на заміну втраченої техніки. Оголошень в інтернеті багато, але зрозуміло, що не кожна машина підійде для виконання завдань фронту, навіть таких базових, як логістика. Подекуди автомобілі не в належному стані, про що продавці «забувають» попередити. Відповідно, навіть зібрані на закупівлю кошти не гарантують моментальної появи автомашини. Кожна одиниця транспорту, як розповідає волонтер, — це сотні оголошень, десятки дзвінків, пара-трийка оглянутих автомобілів. І добре, якщо продавець територіально знаходиться в Києві, щоб можна було швидко оцінити стан техніки. А якщо це область чи інше місто? А якщо поїздка не результативна? Інколи буває й таке, що машина в напіврозібраному стані. Це передусім довгий пошук деталей на маркетплейсах, а якщо машина ще й раритетна, то базова задача одразу перетворюється на справжню пригоду. В результаті за частини доводиться шукати буквально по всьому світу.

Автомобілі бувають у різному стані, й далеко не завжди він ідеальний, чи принаймні придатний до вжитку. На пам'яті Дмитра Недашківського рекордсменом зі швидкості поламак є авто, що зламалося за 40 хвилин, не встигнувши виїхати навіть за межі міста. Безпосередню складність ремонту машин, які використовують військові, — це габарити. Такий транспорт має везти сотні кілограмів боєкомплекту, працюючи фактично цілодобово. На жаль, роботи це ніяк не полегшує. «Наприклад, з автомобіля «Део Сенс» я можу зняти коробку передач сам, а для того, щоб зняти коробку «моноблок», яка йде одним вузлом разом із так званою «роздаткою», з позашляховика або пікапа, потрібно чотири людини», — каже Дмитро. До цього ще й додається відсутність базової культури обслуговування автомобілів, у результаті чого, щоб відкрутити гайку, треба пробитись крізь 5 см бруду. Волонтер наводить приклад, коли з підрамника на звичайному «Фольксвагені Т4» було зібрано два

■ СКАНДАЛ

Трагікомічний блокбастер: битва з волонтерами

Кіностудія імені Довженка вирішила попросити «на вихід» волонтерів, які ремонтували автівки військовим

мішки відбірного донбаського чорнозему, а дно авто, яке пригнали зі Швейцарії, було ідеально чистим.

Тож робота Дмитра і його товаришів ніколи не була легкою. Збір коштів, вибір і купівля нових авто, пошук потрібних деталей, збірка автомобілів, ремонт — усе це потребувало чималих сил, нервів, а також часу. На жаль, замість того, щоб допомагати волонтерам і, відповідно, армії, деякі представники владних структур чомусь вирішують ставити палиці в колеса.

На автомобільному фронті без змін

Навіть під час повномасштабного вторгнення не всі громадяни розуміють ситуацію, в якій опинилася наша держава. Волонтери неодноразово стикалися зі спротивом їх рухові. До співробітництва з кіностудією ім. Довженка команда Дмитра мала «базу» у Вишневому, яку, зі слів волонтера, на жаль, довелося покинути завдяки «старанням» місцевого чиновника, оскільки останній, вочевидь, дуже хотів заволодіти їх приміщенням. До волонтерів приходили з погрозами, вимикали світло і навіть пошкодили дві машини. Зважаючи на такі обставини, Дмитро і його команда вирішили змінити локацію. Завдяки другу вдалося виїти на кіностудію ім. Довженка, з якою невдовзі й було розпочато співпрацю. У волонтерів знову було власне приміщення для ремонту автівок військових. Усе було б добре, якби не одне «але»: апартаментам, які вони отримали у власне розпорядження, було 97 років. Зрозуміло, що ремонт там не робили. Як згадує чоловік, тільки від одних задніх воріт вони вивезли близько 30 мішків сміття. Про стан стелі чи стін не треба й згадувати. Під час дощів треба було проявляти неабияку вправність, щоб не перечепитися через відра, в які крізь дірки в стелі стікала вода.

«На даху попоростали дерева! Великою проблемою було знайти теплий бездощовий період, щоб дах просох і його можна було ремонтувати. Близько тижня ми пропрацювали на даху. Навіть драбина згнила, не кажучи про випадуючі цеглини зі стін, діряві вікна, повну відсутність опалення й інколи ще й відсутність води на студії, внаслідок чого були проблеми з туалетом», — розповідає Дмитро Недашківський.

Волонтери розуміли, що це фактично тепер їх другий дім, тому серйозно взялися до справи з облаштування приміщення — влаштували суботники, придбали підійменник для нормальної праці, привезли близько двох тонн будматеріалів. І волонтери, і студія дійшли загальної згоди: Дмитро зі своєю командою отримали приміщення, де можна було розмістити автомобілі та «гуманітарку» від дружнього фонду, а кіностудія — додатковий дохід у вигляді орендної плати, а також підтримку від волонтерів. Дмитро ремонтував студійні автомобілі, інколи надавав машини для зйомок, а коли останній водій студії пішов до лав ЗСУ, навіть вивозив сміття на самоскиді. Така відносна ідилія протрималася понад рік. Волонтери спокійно працювали, якихось конфліктів із керівництвом не було, якщо не рахувати дріб'язкових суперечок з керівником місцевого автоцеху. Діяльність останнього дуже нагадувала Остапа Бендера з усім відомою радянською кінокомедією. Чоловік постійно намагався вибити гроші з усіх на якісь незрозумілі госппотреби, імітував активну діяльність, а після його візитів подекуди зникали речі різної ваги й розміру. До прикладу, в орендованому приміщенні волонтери виявили справжнісінький раритет — радянський позашляховик ГАЗ-67, випуск якого

Ремонт автомобілю кіностудії.

Потоп у майстерні внаслідок дощу.

Фото надані волонтером.

застав ще Другу світову війну. Незважаючи на те, що машина була в розібраному стані, хлопці обережно перемістили машину в інше приміщення. Після візиту керівника автоцеху вона також зникла в невідомому напрямку. Загалом працювати було можна, але до певного моменту.

Битва за майстерню

Зі зміною керівництва кіностудії ім. Довженка змінилося все. Як розповідає волонтер, знайомство з новим директором почалося зі слів «Ти хто такий? Скільки тобі збирати речей?». Причиною такої раптової зміни настроїв волонтер називає... свою компетентність. Його кандидатуру було висунуто на посаду голови автоцеху кіностудії, що неабияк налякало нових керівників, яке хотіло поставити на це місце свою людину. Зрозуміло, що тепер волонтер і його команда заважали «верхам» студії. Навіщо ідейні, якщо є свої? А тому було прийнято просте рішення — позбутися волонтерської майстерні. Для початку нові управлінці підвищили тариф орендної плати в 5 разів, притому «попрохавши» волонтерів доплатити ще й різницю за всі минулі місяці. Навіть не очікуючи відповіді від волонтерів, одразу заявили, що приміщення, в якому розташовувалася автомаїстерня, потрібне для проведення фестивалю. Відповідно його все одно треба звільнити, таким чином ситуація одразу стала патовою.

Звичайно, що Дмитро спробував владнати справу. Залишати добре облаштоване (в тому числі й власним коштом) зручне місце, не маючи хоча б запасного варіанту, звичайно, ніхто не хотів. Але як тільки волонтери відмовились покинути приміщення, з'явилися проблеми. Дмитру заявили,

що він нібито мало не збив охоронця на воротах, і той тільки в останню мить устиг відскочити. Після цього чоловіку повідомили, що у волонтерській автомаїстерні з'явилися «величезні борги за оренду». Як каже сам Дмитро, наразі його «борг» існує у вигляді чотиризначної цифри й тільки з тієї причини, що минулий платіж спеціально не проводять задля створення ще однієї причини виселення — боргів, які вони нібито не в змозі покрити. Зрештою, стався взагалі просто кричущий випадок — одну з машин волонтерів зламали та пограбували. Недашківський повідомив начальника охорони про злочин і попросив не розголошувати цю інформацію, але йому сказали, що це звичайна провокація з боку самої ж волонтерської майстерні.

Зі знаком питання

Якою ж буде розв'язка в цій ситуації — не знає ніхто. Конфлікт набув серйозного розголосу, що привернуло увагу багатьох людей, у тому числі й з компетентних органів. Наближається час, коли волонтерам доведеться шукати новий прихисток. Цих людей важко не зрозуміти. Після ремонту майстерні, після стількох добрих справ, зроблених для кіностудії, після пропозицій розвитку місцевого автопарку з вкладанням власних коштів їх просто хочуть викинути. Але й волонтери, і розбурхана такою новиною громадськість усе ще сподіваються, що здоровий глузд таки переможе, і хлопці зможуть повернутися до улюбленої роботи, яка щомиті наближає перемогу України. ■

P.S. Редакція готова надати можливість керівництву кіностудії імені Довженка висловити свою позицію з приводу порушеної проблеми.

ПОДВИЖНИЦТВО

Ігор Грициняк: «Без сакрального місця ви душі не відновите»

Директор Інституту рибного господарства збирає старожитності для того, аби оновити інтер'єр давніх палаців і храмів

Лариса САЛІМОНОВИЧ

Вихід священників московського патріархату з українських приходів часом відбувається в досить драматичний спосіб. Минулого року, наприклад, покидаючи Воскресенську церкву, де розташована усипальниця гетьмана Кирила Розумовського, служителі храму залишили по собі, без перебільшення, голі стіни. Відновлювати канонічний інтер'єр тепер доводиться усім миром. Отож завдяки директору Інституту рибного господарства, професору, доктору сільськогосподарських наук, академіку Ігорю Грициняку, який майже 50 років опікується архітектурними пам'ятками, у спорожнілій церкві з'явилися одразу три старовинні ікони. Цього ж літа канцелярія Івана Мазепи, розташована в Національному історико-культурному заповіднику «Гетьманська столиця» в Батурині, збагатилася старовинними кріслами. Турботу про архітектурні пам'ятки України науковець називає однією з найголовніших справ свого життя і не перестає дивуватися байдужості заможних співвітчизників, які не навчені вкладати кошти у збереження історичної спадщини.

«Нетесана лава не відповідає інтер'єру канцелярії гетьмана»

■ Ігорю Івановичу, місяць тому Воскресенській церкві у Батурині ви подарували старовинну ікону Святої Варвари. Невже цей храм дійсно був порожнім?

— Так. Церкву представники московського патріархату залишили голою. Там не було нічого. Я кинув ключі про допомогу. Люди відгукнулися і подарували дві ікони — «Батуринська Божа Матір» і «Чернігівська Божа Матір (Одигітрія)» — XVIII століття. А ікона Святої Варвари вже була третьою. Культ цієї святої був настільки високим (нарівні з Миколою Чудотворцем), що навіть чекісти, зруйнувавши Михайлівський Золотоверхий собор, побоюлися знищити її мощі. Тобто спочатку викинули на вулицю, а потім дозволили перенести до Володимирського храму. Там вони й по сьогодні є. Така історія.

До речі, коли президентом Франції був Франсуа Міттеран, а канцлером Німеччини — Гельмут Коль, то обидва ще в радянські часи зупинилися в Києві, щоб поклонитися Святої Варвари. І тут немає нічого дивного. Вона була заступницею від нещасних випадків. А ці державні діячі часто літали. У дорозі ж усіляке могло трапитися, тому вони вважали за свій обов'язок поклонитися і попросити у Варвари захисту. То не були офіційні візити, але, пам'ятаю, у день їхнього приїзду перекиривали бульвар Шевченка, аби високопоставлені гості могли поклонитися святині.

Сьогодні прихожани теж шукають у храмах образ своєї заступниці. Розуміючи це, дівчата з Воскресенської церкви дуже просили знайти саме її ікону. І ми знайшли. Йдеться про роботу кінця XVIII-початку XIX століття. Реставрацію майстри зробили безоплатно, тому коштувала вона недорого.

■ Історико-культурний заповідник «Гетьманська столиця» у Батурині ви теж не залишили без уваги.

— Так, цього літа до канцелярії Івана Мазепи я привіз два крісла. Це 1805-1810 роки. До моїх рук вони теж потрапили в дуже занедбаному стані. Сідати на них не можна було взагалі. Але, знову ж таки, наші майстри попрацювали над ними, пе-

ретворивши на справжній шедевр. Коли дізналися, що готують їх для музею, то грошей за роботу не взяли. Я сюди раніше завіз уже чотири крісла. З цими буде шість. До цього там стояла широка лава, добре не обтесана — і все. Погодьтеся, канцелярії гетьмана такий інтер'єр аж ніяк не відповідав. Але я вважаю за свій обов'язок дістати ще два крісла, щоб можна було красиво їх розставити.

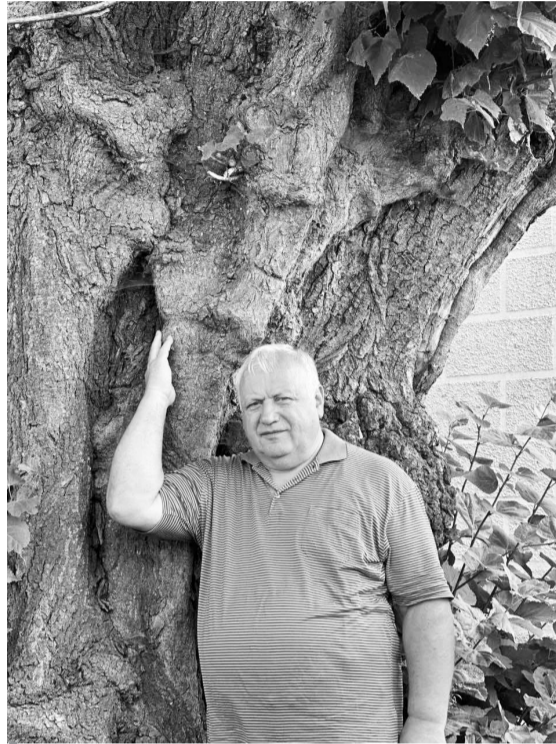
«Коли привіз до Качанівки поляків, мені стало соромно»

■ Ігорю Івановичу, а хто ж ті реставратори-альтруїсти, які вам допомагають відновлювати старожитності безкоштовно?

— Є такий Зенон Валько. Він і по металу реставратор, і по дереву, і по іконопису, і золотар. А ще робить спеціальні розчини й обробляє ікони від шпашелі, яка все буквально жере. Ви навіть не уявляєте, скільки у старих речах усілякої живності. У Зенона є також цех-майстерня, де він виготовляє світильники за віденськими зразками. Як відомо, Відень був центром у Європі, що спеціалізувався на створенні унікальних люстр. Звідти мода йшла по різних містах, включно з російською імперією. Отож коли ми знаходимо за копійки антикварну річ з певним дефектом, то Зенон доводить її до ладу. Такі знахідки намагаємося відправляти до музеїв. Для Качанівки вже понад 30 унікальних люстр зробили.

■ Ви маєте на увазі Національний історико-культурний заповідник?

— Так, знаменитий палац Тарновських на Чернігівщині. Колись головою облдержадміністрації там був Куліч Валерій Петрович, який дуже опікувався старовиною, музеями, церквами домонгольського періоду. На початку 2013 року якраз він і завіз мене у Качанівку разом з науковцями з Польщі, які приїжджали до нас в інститут. Вони дуже люблять відвідувати старовинні місця, тому, оглянувши історичні пам'ятки у Києві, поїхали до сусіднього регіону. А коли приїхали, я ледве не згорів від сорому. Свого часу Віктор Ющенко виділив гроші на відбудову палацу, то інтер'єр трохи поправили — побили стіни, відновили паркет — і все. А решта? Люстри висіли дуже примітивні у формі пластико-

Ігор Грициняк біля 400-літньої липи у рідному селі.

Старовинні крісла для канцелярії Івана Мазепи.

вих лілій з мухами дорадянського періоду. Просто жах! А знаєте яка там вішалка стояла? Щось таке збите і з цвяхами. Ото на ті цвяхи вішали верхній одяг.

Подивилися на це все поляки і кажуть: «Що ж це, пане Ігорю, у вас бізнес так не любить культуру. У нас кожен бізнесмен за честь вважає внести якусь лепту в розвиток польської культури». А я їм сказав правду: «Знаєте, у нас у бізнесі переважно інородці. А з них найбільшу частку мають москалі. Українці в нас здебільшого середній бізнес топчуть, і то їм не дають розкрутитися. Тому отака ситуація. Багаті ходять у туфлях з крокодилячої шкіри, а щоб придбати для музею якусь річ — ніхто не хоче. Але за прикладом того, що крапля води і камінь точить, я до наступного вашого візиту (не знав, що у 2014-му війна почнеться) постараюся хоча б у банкетній залі поміняти люстри».

■ І слова свого дотримали?

— Так. Звісно. Качанівський палац — дуже сакральне місце. Шевченко щоразу, як бував в Україні, заїжджав саме до Тарновського, хоча його радо приймали скрізь, оскільки був відомою і дуже модною людиною. Саме там почався його роман з Варварою Репіною. Говорили, що навіть хлопчик на світ з'явився, але про те нам зараз точно ніхто не скаже. Відомо також, що Варвара більше заміж не вийшла. В одному з листів Шевченко писав до Пантелеймона Куліша, який там недалеко хутір мав. «Брате Панько, коли моя душа і відпочивала під час подорожі Україною, то це в Качанівці».

Там Іван Ге написав багато картин, а Михайло Глінка — свою найвідомішу оперу «Руслан і Людмила». Цей список можна продовжувати далі, адже важко назвати відомого митця того часу, який хоча б раз не навідався до цього палацу. Тут Леся Українка зустрічалася з Михайлом Коцюбинським, тут бували

Марко Вовчок, Соколовський. Знамените полотно «Запорожці пишуть листа турецькому султану» Ілля Рєпін створив саме у палаці Тарновських. Тут же Микола Гоголь працював над другим томом «Мертвих душ». Кажуть, що його спалили, але рукописи не горять. Це не просто так сказано. Той рукопис десь є, але його не хочуть публікувати, бо то позорище російської імперії.

Сьогодні у палаці вже є меморіальні кімнати багатьох митців, і для кожної з них ми підібрали оригінальні люстри. У Шевченка, наприклад, — справжній витвір мистецтва. Лондон 1895 року. Там просто неймовірний кришталі! Ми зелений, що синім віддає, а там великий. Дуже розкішна річ. У Гоголя — міфічно-міфологічна люстра з чортиками, а в Рєпіна — бронзова, мистецько досконала.

■ А для банкетної зали шедевр знайшовся?

— Так. Чотири однакові. За віденськими зразками вилки. З Богемії привезли скалки їхнього кришталю і обробили самі, бо готовий зараз дуже дорого коштує. Загалом з 2014 року ми привезли до палацу 33 унікальні люстри, з яких 12 — абсолютно нові. Так помалу-помалу ми туди і старовинні буфети привезли, і старі бронзові підсвічники. Все, що могли, тягнули і везли. Зрештою, інтер'єр змінився настільки, що зараз екскурсії значно почастишали. І це правильно. Без сакрального місця ви душі не відновите.

«Ми без зайвого шуму, презентацій, спокійно це зробили»

■ Ігорю Івановичу, а як вам вдалося повернути із забуття знаменитий альманах «Зоря»? Примірники цього видання були розпоршені по всьому світу.

— Валерій Куліч свого часу заснував товариство любителів Качанівки. Створили наглядно-

ву раду. Бізнесмени скинулися на систему відведення води, яка руйнувала мури палацу. Ось тоді й постало питання про альманах, який друкувався у Львові з 1880-го по 1898 рік товариством імені Тараса Шевченка. Виходив він чотири рази на рік, але примірники зшивали в один. Фактично йдеться про 18-річний пласт культури північного сходу України. Привозили його зі Львова на свій страх і ризик, бо якби кур'єр потрапив до рук жандармів, то отримав би п'ять років каторги.

Але так сталося, що в Україні на момент початку пошуку було лише 6 томів з 18. Один мені вдалося в 2002 році купити на виставці у Санкт-Петербурзі. Ще один мав наш класик Валерій Шевчук. Аби знайти решту, ми 12 країн об'їздили. Відсканували їх і видали. Два примірники «Зорі» передамо у Батурин, бо ви навіть не уявляєте, який це пласт інформації. Там мистецтво, культура, література від лірики до драматургії. Ми без зайвого шуму, презентацій, спокійно це зробили.

Паралельно я вісім років працював, щоб зібрати джерела з історії України. Мав команду з чотирьох людей, і ми разом підготували видання для наукових бібліотек, об'їздив, райвно. Мені дуже важливо, щоб українці нарешті зрозуміли, хто для них брат, а хто ворог, а заодно підняли свою гідність на певний рівень. Годі вже кулитися на кордоні при слові «юкрейн». Треба пишати свою країною.

Знаєте, іноді доводиться чути, що зараз війна і не час для культури. А я впевнений, що все якраз навпаки. І війни б не було, якби ми її знали і цінували. Тоді б і армію ніхто не зруйнував. А то босяки прийшли до влади і кажуть: «Нащо нам ті танки? Треба їх продати і поїхати на Мальдіви». Та ні, хлопці, державу треба пильнувати. А основа будь-якої держави — це духовність і культура. ■

Свдокія ФЕЩЕНКО, Андрій ХОДЬКОВ

■ ВИШКІЛ

Умій перемагати

Тактичну медицину, правила мінно-вибухової безпеки й основи БПЛА вчать курсанти Центру підготовки населення до національного спротиву

Осінь чи зима, як і в попередні літо та весну, — поблизу Києва безкоштовно навчають бажаючих того, як допомогти собі та ближнім у надзвичайних ситуаціях та чинити спротив ворогу в разі необхідності, бо ж два з половиною роки йде повномасштабна російсько-українська війна, а з кінця лютого 2022-го нападники були кілька місяців близько біля столиці.

«Україна молода» побувала на вишколі, який проводить Центр підготовки населення до Національного спротиву комунальної організації «Муніципальна охорона», щоб розповісти, як відбуваються заняття та які навички здобувають курсанти.

Вишкіл для цивільних

Починається навчання цивільного населення з базового ознайомчого — одноденного — курсу. Він для того, щоб людина зорієнтувалася, як відбуваються заняття, хто і чого вчить. Є кілька напрямів: перша медична допомога, де знайомлять з методами усунення критичної кровотечі та вчать проводити серцево-легеневу реанімацію (СЛР); тактична підготовка з ознайомленням із ТТХ АК-74 та правилами безпечного поводження зі зброєю; вогнева підготовка з практичними стрільбами в інтерактивному тирі з АК-74 та РПП-22; інженерна підготовка, де курсанти слухають лекцію з основ мінно-вибухової безпеки; психологічні аспекти допомагає зрозуміти лекція про стрес, його ознаки та методи опанування людиною цього стану; основи радіозв'язку та основи топографії.

Ознайомчий курс — як кому випадати — може складатись з однієї або кількох перерахованих дисциплін. Після проходження цього одноденного курсу людина вирішує, чи подаватиме заявку на основний, 5-денний, курс. Він для того, щоб відпрацювати практично основні дисципліни, вміння та навички — тактичну підготовку й тактичну медицину, правила мінно-вибухової безпеки, а також додаткові модулі: основи БПЛА, топографії та радіозв'язку. Запроваджується вивчення основ радіоелектронної протидії дронам (РЕБ).

Після проходження такого курсу курсанти отримують сертифікат, який слугує перепусткою на 10-денні спецкурси, на яких удосконалюється кожен окремий напрям. За бажання людина може пройти по чергово кілька таких спецкурсів.

Навчальна програма постійно вдосконалюється. Тож можуть бути додані нові дисципліни, натомість не буде якоїсь, яку проходили курсанти раніше.

Організатори зауважують, що допускають до навчання тільки повнолітніх. Навчання проводять інструктори Центру підготовки населення до національного спротиву. Це, як правило, інструктори з військовим досвідом та знаннями від іноземних інструкторів (з країн НАТО).

Більше інформації про навчання та дати проведення навчань можна дізнатися на телеграм-каналі «Оборонці Столиці». Поставити запитання адміністратору чи поспілкуватися з тими, хто вже проходив навчання, можна у телеграм-групі «Оборонці міста Києва» (цілодобово).

Для бажаним прослухати спецкурс «Пілот FPV-дрона» при заповненні заявки необхідно написати коментар «FPV+». Є обмеження по віку — від 25 до 45 років.

Якщо ви вирішили пройти вишкіл у Центрі підготовки населення до національного спротиву, організатори радять: уважно заповнюйте форму на сайті КО «Муніципальна охорона» чи на її сторінках у соціальних мережах і не забудьте натиснути позначку «надіслати». Бажаючого запросили на курс, якщо на пошту, вказану при реєстрації, надійшло запрошення з посиланням на телеграм-групу.

У лісову зону поблизу Києва, де відбуваються навчання, курсантів організовано вранці довозить автобус, який зупиняється біля кількох станцій столичного метро. Так само всі разом повертаються надвечір у місто. Навчання відбуваються на локаціях на лівому і правому березі Дніпра, тож кожен обирає зручніше місцезнаходження.

НАТОвські стандарти і багато практики

У день, коли на Лівобережжі відвідала вишкіл «Україна молода», був присутнім під час навчання курсантів ди-

ректор комунальної організації «Муніципальна охорона» Сергій Чернишев. Він прокоментував: «У нас навчаються цивільне населення і військові, представники добровільних формувань територіальної громади (ДФТГ) та співробітники комунальних підприємств — усі, хто бажає мати більше знань з військової справи та оволодіти практичними навичками загальновійськової підготовки. Базове навчання здійснюється за такими напрямками: тактико-спеціальна підготовка в умовах міста та на відкритій місцевості, тактична медицина та інженерна підготовка, дії в умовах радіаційного і хімічного забруднення, топографія, основи радіозв'язку. Спочатку надаємо теоретичну базу, а після цього всі виходять на практичні заняття».

Загалом, у Центрі підготовки до нацспротиву комунальної організації «Муніципальна охорона» за півтора року підготували більш як 25 тисяч добровольців.

Заняття проходять, зокрема, у мультимедійному тирі. Тут курсанти беруть у руки не тільки звичного «калаша», а й закидають на плече протитанкові ракетні комплекси NLAW та Javelin. Під час навчання зброї через комп'ютерні програми задають параметри цілі, яку видно на екрані. Навчають правил прицілювання, стрільби і поводження зі зброєю. Тут інструктором працює сержант Володимир Іванович «Блейзер». Він одразу 24 лютого 2022 року пішов у військкомат, а через тиждень уже захищав країну. Служив водієм у 5-й штурмовій бригаді, воював у районах Нью-Йорка, Бахмута і Часового Яру.

Стосовно дронів, то оператори мають уміти не лише літати, а й паяти. Бо в умовах ведення бойових дій немає можливості долучати сервісну службу, коли апарат зазнав пошкодження.

Сергій Чернишев зауважує, що 5- та 10-денні курси не можуть дати всіх потрібних навичок, але це перші кроки для розуміння людьми, куди рухатися далі у підготовці до національного спротиву.

На локації проходять заняття курсантів, позивні яких «Вася», «Кольчик», «Бублик», «Турок», «Сата». Є ті, хто вже вирішив для себе доєднатися до добровільних формувань. «Вишкіл дуже цікавий. Потрібен, щоб зрозуміти, чи буду продовжувати навчання. Звісно, зі знаннями за 5 днів не підеш одразу воювати, але визначаєшся, чи хочеш військовій справі присвяти подальше життя», — каже один зі співрозмовників.

Для однієї з курсанток важливо на цьому етапі перебороти боязнь крові. Бо навіть її запах паралізує юнку. А в разі надзвичайного стану це може стати причиною фатальних наслідків.

Інструктор Ірина розповідає, що на заняттях такмеду проводять багато практичних відпрацювань. Теорію викладає з колегами за натовськими стандартами. Інструкторів Центру підготовки населення до національного спротиву за різними напрямками навчали в Україні іноземні фахівці.

Знайомимося ще з одним інструктором. Андрій має позивний «Тік-Так», навчає тактичної підготовки. А це штурми будівель, окопів, ВОПу (взводного опорного пункту) в полі, патрулювання лісу, реакція на контакти (коли ворог може бути з різних сторін) і володіння зброєю. Молодий чоловік воював із 2015 року в 128-й бригаді ЗСУ, а потім став контрактником у батальйоні оперативного призначення імені Сергія Кульчицького Національної гвардії, далі служив у Грузинському легіоні. Був гранатометником, радіотелефоністом і стрільцем. Отримав дві контузії, два поранення.

Практика, відпрацювання, закріплення, постійне повторення — це вирізняє

Курсанти на вишколі.

Сучасні навчання в Центрі підготовки до нацспротиву.
Фото Андрія ХОДЬКОВА.

Центр підготовки населення до національного спротиву. Пройти навчання в ньому може кожен бажаючий.

До речі, нещодавно спільно з добровільцями групи «Альфа-Браво» вперше в

історії роботи центру провели нічне тренування з відпрацюванням алгоритмів дій під час бою в урбанізованій зоні. Також навчалися нових методів стресостійкості разом з ізраїльськими спеціалістами. ■

■ ПЕРЕДПЛАТА-2024

Разом — до перемоги!

Передплатіть «Україну молоду» на четвертий квартал

«Україну молоду» у своїх відгуках і читачі — як зі столиці, так і з глибинки, — і колеги-журналісти оцінюють як головну національну газету держави. Редакція «УМ» і надалі намагатиметься бути гідною такої високої оцінки і вашої уваги, шановні читачі.

Якщо хто з вас ще не передплатив «Україну молоду» на 2024 рік, це можна зробити до 20 вересня, і ви отримуватимете газету з 1 жовтня. Оформити передплату можна у відділеннях поштового зв'язку, в операційних залах поштамтів, у пунктах приймання передплати, на сайті ПАТ «Укрпошта» www.ukrposhta.ua, ДП «Преса» www.presa.ua, як за електронною версією Каталогу видань України «Преса поштою», так і за друкованим Каталогом видань «Преса поштою».

До наших постійних читачів ми традиційно звертаємося: якщо ви багато років передплачуєте «Україну молоду» — порадьте передплату і своїм родичам, друзям, сусідам, знайомим.

Передплатна вартість «України молоді» на 2024 рік:

на місяць — 77 грн.,

на два місяці — 154 грн.,

до кінця року — 231 грн.

Передплатний індекс — 60970

«Укрпошта» додатково за саму процедуру оформлення передплати бере 15 грн.

«Україну молоду» можна прочитати в усьому світі через партнерську мережу PressReader

Анатолій СИГАЛОВ

■ ПОСТАТІ

Іван Франко

На початку минулого століття — 1905 року — великий українець Іван Якович Франко закінчив один з найголовніших творів свого життя — поему «Мойсей».

На початку нинішнього століття — 2001 року — великий українець Мирослав Михайлович Скорик поклав на музику безсмертне творіння свого земляка, і того ж року Львівський театр опери й балету ім. Соломії Крушельницької поставив прем'єру опери, на яку був запрошений почесний гість — Папа Іван Павло II, який перебував з візитом в Україні. Понтифік був вражений і захоплений яскравим видовищем, і не в останню чергу — художнім оформленням (сценографією), яку здійснили такі майстри, як Тадей та Михайло Риндзаки.

По закінченні вистави Папа Римський звернувся до композитора Мирослава Скорика та диригента Михайла Дутчака з проханням проїхати з оперою по найбільших містах рідної йому Польщі, на що виділив щедрі фінансову допомогу. Прохання Папи було виконано.

А в рік 150-річчя від дня народження Івана Франка — 2006 року — «Мойсея» було поставлено на сцені Національної опери України. Й одразу — неабиякий успіх, логічним продовженням якого стало запрошення до посольства Держави Ізраїль в Україні.

Коли Мирослав Скорик увійшов до посольства, його оплесками вітали Надзвичайний і Повноважний Посол Держави Ізраїль в Україні Наомі Бен-Амі, аташе з питань культури Анна Азарі, посол США в Україні Джон Гербст, міністр культури України Михайло Кулиняк, радник президента України з питань культури Юрій Богущкий, культуролог і театрознавець Лесь Танюк. А коли до зали увійшли представники засобів масової інформації, якось сама по собі виникла імпровізована пресконференція...

■ Чи можна сказати, що Іван Франко і ви стали першими, хто уславив таку видатну постать біблейських часів, як Мойсей?

— Звичайно, ні, — посміхається Мирослав Михайлович. — Образ Мойсея, законодавця і вождя єврейського народу, приваблював творчих людей різних народів, і тому він так яскраво втілений у літературі, музиці, образотворчому мистецтві.

Геніальний Мікеланджело, створюючи на замовлення Ватикану скульптуру Мойсея, пережив божественний злет натхнення, а в добу Просвітництва, просякнутою ідеями Великої французької революції, філософи й художники, композитори й драматурги раз по раз зверталися до долі Мойсея, який жив у часи єгипетських фараонів, був пророком і законодавцем упослідженого, переслідуваного, розкиданого по світах і зневаженого єврейського народу.

«Чим же приваблює Мойсея?» — знову і знову запитував я себе. Відповідь зводиться до одного: кожен народ у той чи інший історичний відрізок свого буття пережив долю «єгипетського рабства», і кожен з цих народів мріяв про свого Мойсея, натхненного мудростію і Божим благословінням провідника, який міг би вивести і порятувати власний народ. Саме про це мріяв і наш великий Іван

Іван Франко.

Франко, думаючи про Україну, яка була розшматована між двома імперіями і особливо гостро відчувала своє бездержавне, подекуди і рабське становище. «Народе мій, замучений, розбитий», — це не лише про єврейський, це й про український народ каже Франко устами Мойсея.

■ Партію Мойсея у створеній вами опері виконує заслужений артист України Сергій Магера. Чому ви віддали перевагу саме цьому солісту?

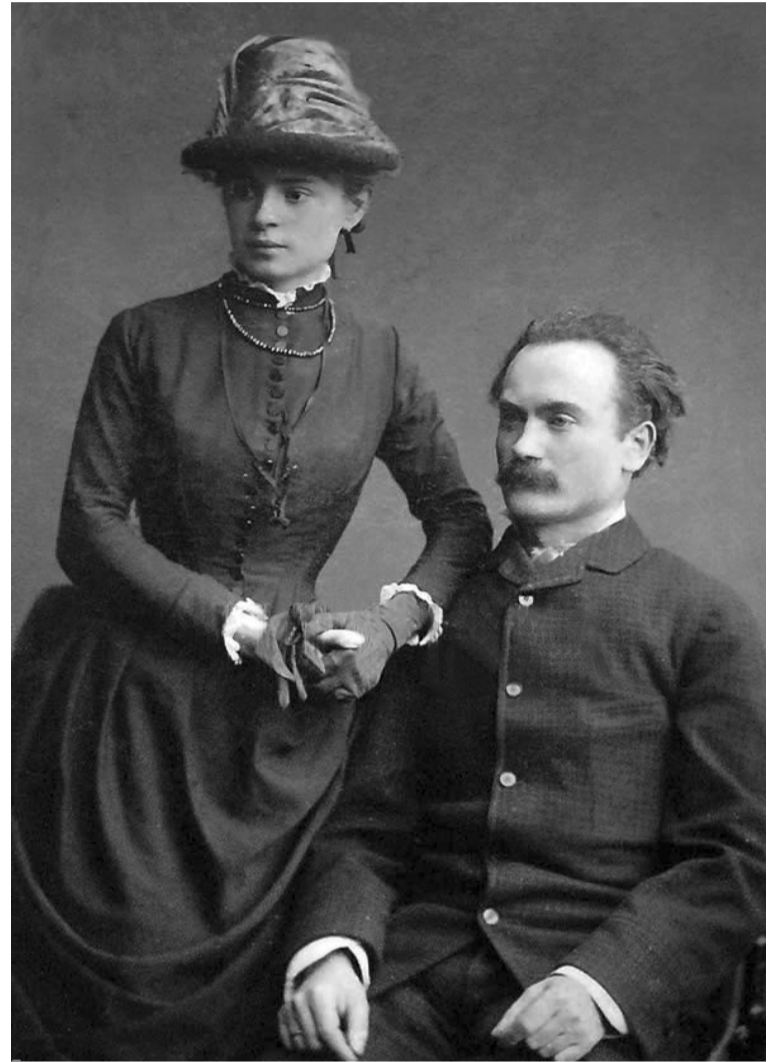
— На те були вагомі причини. По-перше, Сергій — мій земляк, закінчив Львівський вищий музичний інститут ім. Лисенка по класу професора Ложецького. Я спостерігав за його творчим злетом, з часом у його творчому доробку з'явилися провідні оперні твори європейської і світової класики. Сергія Магера радо приймали на оперних сценах США, Німеччини, Швейцарії, Данії, Угорщини, Нідерландів. А його лауреатські звання на численних міжнародних конкурсах важко навіть і полічити. Як бачите, з вибором своїм я не помилюся.

■ Як у своїй творчості ви прийшли до Франка? Чи збігаються ваша і Франкова оцінка такої особистості понад простором і часом, як Мойсей?

— Я прийшов до Франка у прямому сенсі цього слова: близько тижня провів у його рідному селі Нагуєвичі Самбірської округи (тепер це село у Дрогобицькому районі Львівської області). Тут, як ви розумієте, усе носить ім'я Франка — і село, і центральна вулиця, школа і бібліотека, і аматорський

«Українські

Так у різні часи називали поета-революціонера Івана Франка та митрополита Андрія Шептицького

Іван Франко з дружиною Ольгою Хоружинською, 1886 р.

музей. Дізнався, що його батько — Яків Франко — сільський коваль, мати походила з сім'ї дрібної української шляхти.

Початкову освіту Іван здобув у сусідньому селі Ясенці-Сільні, коли подорослішав, вступив до Дрогобицької гімназії.

Розумієте, мені треба було дихнути тим повітрям, яке наспражувало беззаперечний талант Івана Яковича, зануритися у світ його інтересів і вподобань. Іще студентом філологічного факультету Львівського університету Франко був заарештований як вільнодумець і революціонер (це сталося у червні 1878 року), бо зрозумів незавидне становище рідного українського краю, розшматованого між двома імперіями. І вже тоді він мріяв про вождя й духовного пастиря для українського народу, який вивів би його з принизливого напіврабського становища. І коли з біблейських джерел дізнався про Мойсея, то одразу вирішив написати монументальний твір про цю легендарну постать.

■ Що ж приваблює Франка у Мойсеї?

— Історія життя Мойсея домінує у Біблії, бо він був найосвіченішим з давньоєврейських пророків і найвпливовішим євреем за всю історію людства. Завдяки образу цієї реальної людини в житті були внесені турбота про скривджених, ідеалізм, надія, система таких законів, які б дали можливість людям вижити в пустелі сорок літ, а далі переселитися у ними ж побудоване кам'яне житло. Мойсей постійно боровся з несправедливістю, кожний його

вчинок мав символічне значення. І врешті-решт він очолив повстання проти величезної деспотичної держави, виховавши у покірних рабів ненависть до єгипетської тиранії, що загрожувала негиттям у рабство. Крізь товщу століть Мойсей заповідав і нам, сьогоднішнім: людина не може бути щасливою, коли страждають інші люди. Пророк Господа й політичний лідер, Мойсей залишається символом праведної боротьби проти гоніння й гнобителів.

До мікрофона підходить культуролог і літературознавець Лесь Степанович Танюк:

— Мирослав Михайлович докладно розповів нам про біблейського Мойсея, а ж хочу розповісти про того, кого ще за життя називали «український Мойсей» — маю на увазі Івана Яковича Франка.

Одна з моїх ранніх монографій називалася «Іван Франко і єврейське питання». Спираючись на багату літературну спадщину Франка, я довів, що вже в дитинстві він був знайомий з багатьма представниками єврейського народу, це продовжилось й у Дрогобицькій гімназії, про що письменник розповів пізніше у спогадах «Мої знайомі євреї».

Як впливає зі спогадів, Франко чудово знав єврейську культуру й обидві мови — ідиш та іврит, а згодом став перекладачем і популяризатором творів єврейських письменників Галичини, знайомив земляків також із єврейською народною творчістю. Так, 1905 року,

коли вийшов друком «Мойсей», Франко опублікував у «Літературно-науковому віснику» переклади віршів Вельяміна Збаржера, уродженця міста Збаржа на Тернопільні, а далі передав видавцю — журналу «Громадський друг» — ґрунтовний твір «Про сучасну єврейську літературу в Галичині», де євреї мали такі ж самі права, як українці й поляки: у Львові на вулиці Братів Міхновських працювала синагога «Царі Глод», у містах Галичини можна було побачити як світських євреїв, так і ортодоксів-хасидів, і це було досить звичне явище.

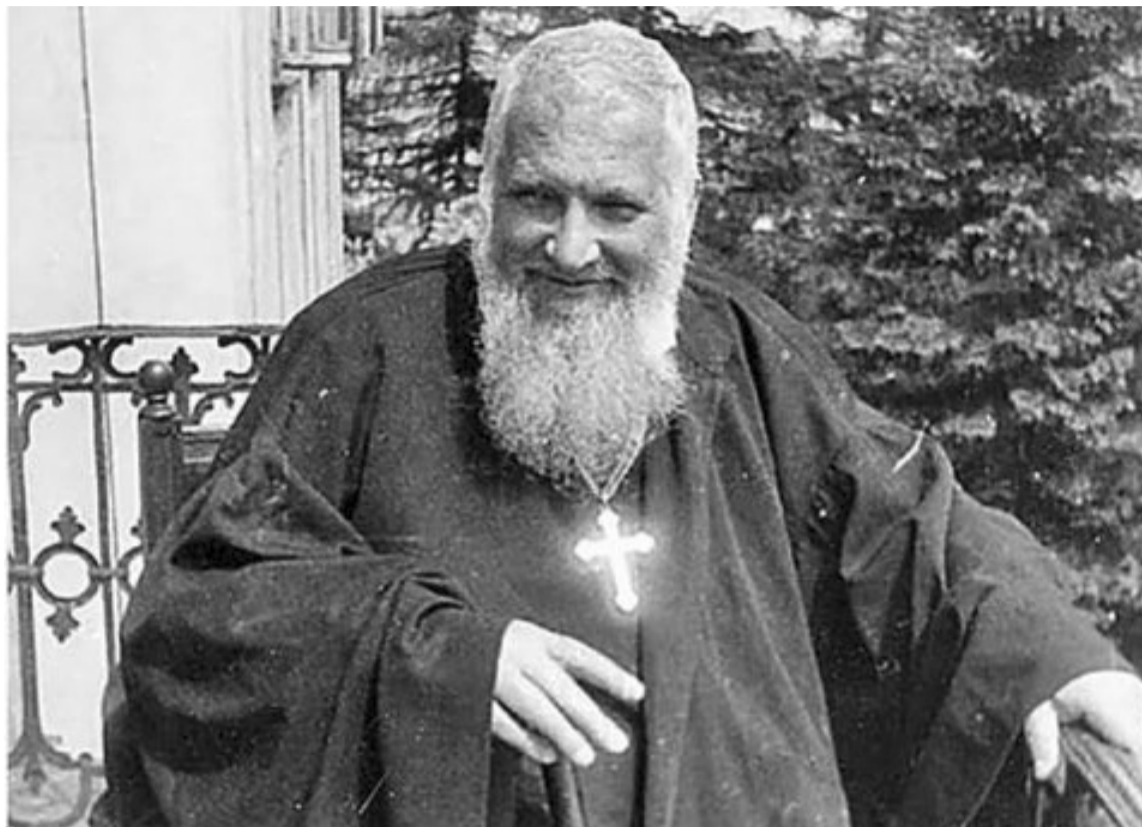
Тим гіркіше було усвідомлювати Франку, що 1905 рік, рік виходу його «Мойсея» у царській Росії, ознаменувався нечуваним вандалізмом — єврейськими погромами. Прагнучи солідаризуватися зі скривдженим народом, Франко пише цикл віршів «Єврейські мелодії», який відкривається легендою про царя Давида — захисника євреїв.

У післямові до «Єврейських мелодій» Франко зазначає: «Сіє не стільки витвір моєї фантазії або моїх поглядів на «єврейське питання», скільки відлуння очікувань багатостраждальної єврейської нації».

Ще один дослідник і послідовник Франка, мій друг Дмитро Павличко вважав, що український Мойсей Іван Франко завжди переносив на Україну єврейську долю, тож і сам Дмитро Васильович, відвідавши Ізраїль, ставши біля Стіни Плачу, написав:

ПОСТАТІ

Мойсеї»

Його вчинки завжди були сподвижницькими.

Митрополит Андрій Шептицький.

Я перед вашою Стіною Стою, й за свій народ молось...

Андрій Шептицький

На початку 1993 року президент України Леонід Кравчук прибув з офіційним візитом до Ізраїлю. 13 січня він відвідав Меморіальний комплекс Яд-ва-Шем (Ім'я та Пам'ять). Леонід Макарович був вражений тим, як шанують тут українців, котрі рятували євреїв у роки фашистського геноциду. Довго ходив алеєю Праведників, де на честь кожного ук-

раїнця-рятівника висаджені дерева, які яскравими металевими табличками називають себе: Іван Стебельський, Олена Григорина, Марія Бабич, Олександр Дудко, Іван Яцюк, Ольга Чорнобай, Леонід Бак, Фелікс Рудюк, Петро Семенів, Володимир Ланко, Богдан і Орест Загайкевичі — не полічити всіх...

Несподівано до Леоніда Макаровича підійшов український науковець Яд-ва-Шему Яків Сусленський. Він повідомив президенту, що у «Політвидав України» ось уже три роки

лежить його книга «Справжні герої», але видавництво не наважується видати її друком, бо тема євреїв, врятованих українцями, — нова, і хтосьна, як сприйме її суспільство.

Леонід Макарович зрозумів суть звернення до нього і, ознайомившись зі змістом книги, не відмовив автору. Влітку того ж таки 1993 року книга «Справжні герої» вийшла у видавництві «Україна».

Радошам Якова Михайловича Сусленського не було меж. Прихопивши пачку ще «гарячих» книжок, він прийшов до редакції газети «Літературна Україна». Разом із ним до кабінету головного редактора Василя Васильовича Плюща увійшли відповідальний секретар Людмила Нечитайло, завідувачий відділом публіцистики Іван Ільєнко і автор цих рядків. Усі одразу почали гортати книжку, і ніхто не оминув нагоди поставити запитання гостю з Ізраїлю...

■ Навіть побіжний перегляд вашої книги переконує, що чільне місце у ній відведене найвидатнішому релігійному діячу — Андрію Шептицькому. Чи випадає це?

— Звичайно, ні, і я поясню чому. Коли у червні 1941 року митрополит Шептицький побачив, що німці з властивою їм методичністю знищують єврейське населення Галичини, то перше, що він зробив, — сховав у своїх апартаментах єврейських духовних лідерів, рабинів. 29 липня 1965 року — в день століття Андрія Шептицького — в ізраїльській парламенті, кнесеті, прийшли усі врятовані митрополитом рабини, і кожному було надано слово. Я маю можливість навести їхні виступи дослівно.

Давид Кахане, головний рабин Львова: «Я рабин, доктор філософії й теології, знаю людську природу й те, що характерні риси, які роблять людину святою, — це дуже велика рідкість. Але граф Шептицький — це виняток, він володіє усіма якос-

тями святого. Мій Боже, я прошу тебе прославити митрополита Андрія Шептицького на землі як одного з твоїх святих».

Курт Левін, рабин: «Я можу присягнути на цій Біблії, що граф Шептицький був одним із найвидатніших гуманістів в історії людства і найкращим другом, якого коли-небудь знали євреї. Я сказав так не тому, що він врятував мою дружину, мою дитину і мене, а тому що фактично він організував порятунок від неминучої загибелі для сотень євреїв».

Давид Пріталь, рабин і громадський діяч: «У жахливі роки гітлерівської окупації священники і монахині, виконуючи настанови Андрія Шептицького, допомагали забезпечувати євреїв притулком та їжею. Але найціннішою була моральна підтримка для цих людей, бо завдяки цій допомозі до врятованих поверталася віра в людяність. Протягом двох років ніхто зі сторонніх не дізнався про те, що в кожному монастирі переховувалися євреї, і навіть не тільки там, а й у резиденції митрополита».

Підсумовуючи сказане рабинами, спікер кнесету Шевах Вайс сказав: «Від знищення Єгиптом наших предків рятував єврейський Мойсей, від знищення нацистами нас рятував український Мойсей Андрій Шептицький».

Невдовзі після цього у львівському соборі Святого Юра почали демонструвати портрет митрополита у біблійських одягах роботи художника Олексія Новаківського з промовистим написом: «Український Мойсей».

■ Після сказаного справді жалюгідними виглядають якісь докази радянських істориків-атеїстів проти митрополита, чи не так?

— Тут справа ось у чім. 1 вересня 1939 року Німеччина напала на Польщу, а 17 вересня відповідно до пакту Ріббентропа—Молотова у Галичину (за радянською термінологією — у Західну Україну) ввійшла червона армія. Її тут радо зустрічали: польське населення отримало прихисток від німецької навали, українське плекало надію на створення власної держави, а єврейське було врятоване від остаточного знищення в полум'ї Голокосту.

Та дуже скоро слідом за армією в Галичину прибули й каральні органи, всі ці комісари, прокурори, трибунали, міліцейські підрозділи й підрозділи держбезпеки. Усі разом вони почали полювати на тих, кого «совіти», як їх тут називали, окрестили «українськими буржуазними націоналістами», які являли собою, за радянським лексиконом, «злісних ворогів українського народу».

Не розбираючи, хто є хто, осатанілі чекісти ввірвалися в будинок старшого брата Андрія Шептицького — Миколая, розстрілявши його, його дружину, його власних дітей і прийомних, і навіть обслугу — всього 13 (!) осіб. Можна уявити почуття 75-річного митрополита, коли він побачив страчених рідних йому людей...

■ Якщо більшовики накинута на українців і під виглядом боротьби з «націоналізмом» депортували до Сибіру й Далекого Сходу 10% (!) усього населення Галичини, то фашисти так само несамовито накинута на євреїв, розстрілюючи їх тисячами просто на місці. Як поставився до цього митрополит?

— Він пережив це анітро-

хи не легше, ніж втрату брата і його родини. Нечувани звірства сколихнули свідомість Андрія Шептицького, і вже влітку, 31 серпня кривавого 1941 року, в посланні Папі Римському він зазначає: «Тепер уся країна зрозуміла, що німецький режим, мабуть, більше, ніж більшовицький, є злом: не було і дня без страшних злочинів. Євреї — перші жертви... Ніби згряя божевільних або скажених вовків накинута на цю бідну націю».

І то не все. У найуспішнішому для німців 1942 році, коли їхня армія дісталася Волги і Кавказу й усі вони почуваються переможцями, митрополит Шептицький надіслав листа очільнику есесівців Гімmlеру, в якому висловив рішучий протест проти геноциду євреїв і визнав нацистів відповідальними за те.

Гімmlер наказав гауляйтеру Галичини Карлу Ляшу заарештувати митрополита, але той відмовився від такого кроку, бо це могло призвести до непередбачуваних заворушень, адже митрополит мав глибоку пошану у свого народу.

Минають роки, але ми, історики, однакостайні у тому, що надихаюча мужність Андрія Шептицького не знає аналога в історії боротьби з фашизмом.

■ Чим можна пояснити таку симпатію митрополита до єврейського народу?

— Митрополит Андрій завжди був другом євреїв, поважав їхню спадщину, співчував їхнім печалям і стражданням, євреї та іудаїзм стали невід'ємною частиною світу Шептицького: у 20 років він почав вивчати іврит, пізніше, у 1905-му та 1906 роках, мандрував по Священній Землі. З його листа, якого він написав на івриті старійшинам однієї з єврейських громад у Галичині, можна дізнатися, що він з юних літ намагався поширити свою філантропічну діяльність на євреїв, а у скрутний для них час робив усе для їх порятунку.

■ Чи знайшлися послідовники митрополита?

— Передусім треба сказати про тих, хто його оточував: його рідний брат Климентій (також священник) налагодив викуп євреїв з Янівського концтабору; ігумена Йосефа Вітер переховувала по монастирях єврейських дітей; водій митрополита Іван Гірний розвозив дорослих і дітей туди, де безпечніше; настоятель Марко Стек виготовляв документи, які засвідчували слов'янське походження євреїв — як дорослих, так і дітей...

Приклад Андрія Шептицького наслідували й інші ієрархи: у Кракові євреїв рятував кардинал Кароль Войтила, у майбутньому Папа Римський Іоанн Павло II, у Перемишлі — отець Омелян Ковч...

Якщо говорити про пересічних українців, які завжди до слухалися до свого духовного пастиря, то тут маємо безліч героїчних вчинків. Пошлюся хоча б на такий наказ німецької окупаційної влади: «1 березня 1944 року в місті Самбір виконано вирок. За переховування жидів і сприяння їм страчені: Кушківська Марія, Дмитровська Софія, Зубович Стефан, Качмар Марія, Масляга Ганна, Назар Марія, Куляк Микола, Ковальчук Михайло, Суш Настася — усього 17 осіб. Так буде з кожним, хто допоможе єврею».

Коментарі, як кажуть, зайві. Вклонімося цим мужнім людям... ■

ЩОБ ПАМ'ЯТАЛИ

Заперечуєш
Голодомор —
до криміналу

«Правда про геноцид українців — шлях до перемоги України»

Редакція газети «Україна молода» презентує унікальне видання, в якому зібрані журналістські розслідування, проведені у 2022—2024 рр., що стосуються приховування в Україні правди про злочини комуністичного тоталітарного режиму, в першу чергу про Голодомор-геноцид українців 1932—1933 років.

Понад 100 років кремль приховує правду про масове винищення українців у ХХ ст., проводячи спеціальні операції, фальсифікуючи та приховуючи історичні матеріали, намагаючись ввести в оману світове товариство з метою уникнути відповідальності та зберегти російський фашизм.

У 1991 році Україна стала незалежною державою, однак московія не змиралася з таким розвитком історії. Революція гідності, яка відбулася у 2013—2014 рр., стала ключовою подією для самовизначення української ідентичності, єдності української нації та розрив із росією. Вигадавши ідеологему «руській мір», заперечуючи право на самостійність України, кремлівський диктатор розпочав у 2014 році війну проти України, тимчасово окупувавши АР Крим та частини Донецької і Луганської областей. Саме в цей час кремль активізував «п'яту колону», яка не лише підтримує російські нарративи, спрямовані на знищення Української держави та української нації, а й відкрито підтримала російську агресію.

Війна ніколи не починається сама по собі, їй завжди передують агресія в гуманітарній сфері, мета якої полягає у ліквідації національної ідентичності країни. Вирішивши, що спеціальна операція в гуманітарній сфері пройшла успішно, путін у лютому 2022 року заявив, що метою кремля є «денацифікація» та «демлітаризація» України.

Як встановлено журналістськими розслідуваннями, діяльність «п'ятої колони» та агентури московії в гуманітарній сфері була направлена на збереження так званої «радянської історичної школи», недопущення розкриття

злочинів комуністичного режиму, нав'язування суспільству подвійних стандартів, невиконання законів України та резолюцій Євросоюзу із вимогами надати правдоу оцінку злочинам комуністичного режиму, знищити фальшиві історичні нормативи, які сфабриковані та поширюються для підтримки ідеології та виживання кремля. Незважаючи на неодноразові заклики громадськості до української влади, дотепер не прийнятий закон про кримінальну відповідальність за заперечення геноциду українців. Усе це дає можливість антиукраїнським силам продовжувати діяльність на знищення Української нації.

Усім нам треба усвідомити, що перемога на полі бою можлива лише у разі перемоги українського суспільства у мовно-культурній, інформаційній, історичній та конфесійній війні. Історичною місією України є не лише перемога над рашизмом, а й об'єднання демократичного світу в боротьбі за майбутнє людства.

З журналістськими розслідуваннями «Війна за Україну: правда про Голодомор — геноцид українців» читачі зможуть ознайомитися в наукових бібліотеках, установах та університетах України.

Продбати історико-публіцистичне видання можна за електронною адресою: zv_lira@ukr.net, тел.: (050) 462-95-48. ■

НАПІВМАРАФОН

Із сокирою за поясом

Як полтавський рятувальник Андрій Гречаний бігав по Черкасах, щоб установити національний рекорд

Вітання переможцю.
Фото ГУ ДСНС у Полтавській області.

Ганна ВОЛКОВА

Захисний костюм, пояс, каска, високі черевики, балон зі стисненим киснем, рукавиці і сокира. Це традиційне екіпірування пожежника при виїзді на місце надзвичайної події. Вага амуніції — 22,5 кілограма. Найважчий — балон з киснем. Він важить аж 15 кілограмів.

Загалом третина моєї ваги, — розповідає новий рекордсмен України Андрій Гречаний — начальник рятувального відділення аварійно-рятувального загону спеціального призначення ГУ ДСНС України в Полтавській області. — Але після того, як я подолав 21 кілометр у повній амуніції, мій нижній і верхній одяг поважчали на три кілограми, а я сам полегшав на два.

Андрій з дитинства займається різними видами спорту, вже не перший раз брав участь у подібних заїгах у робочому спорядженні і з деяких пір мріяв установити рекорд України у напівмарафоні. 15 вересня, напередодні Дня рятувальника, який відзначається 17-го, його мрія здійснилася. Того дня в Черкасах відбувся благодійний забіг на підтримку ЗСУ, організаторами якого стали спортивна спільнота «Характер» та Благодійний фонд «МХП-Громаді».

Свій забіг Андрій присвятив колезі з дніпропетровської Держслужби з надзвичайних ситуацій Миколі Нечипоренку, який помер 22 червня цього року через важкі поранення.

— Ми вчилися з Миколою в одному виші, товаришували, — розповідає Андрій. — Працюючи на ліквідації наслідків ворожого обстрілу, він потрапив під повторний удар. За його життя боролися медики Дні-

про, але, на жаль, не змогли врятувати. Власне, рятувальники щодня ризикують життям, а військова агресія у разі збільшила ці ризики.

Я не вперше присвячую заїги полеглим колегам. У квітні був учасником «Київського напівмарафону незламності», біг у повній амуніції в пам'ять про трьох рятувальників із Харкова — Владислава Логінова, Сергія Байдалінова та Володимира Матюшенка. 4 квітня, розбираючи завали у місті, вони також потрапили під повторну атаку ворога й загинули. Беру участь у таких заїгах заради того, щоб привернути увагу громадськості до нашої нелегкої служби, а також підтримати матеріально захисників. Унікальність і складність цього рекорду — у вазі екіпірування.

За словами Андрія, два попередні аналогічні рекорди встановив рятувальник з Києва, багаторазовий спортсмен-марафонець Володимир Сквородка. Але амуніція, в якій він долав дистанцію, була дещо легшою.

21 кілометр полтавський вогнеборець пробіг трохи більш ніж за 3 години. Та представники Реєстру рекорду України час до уваги не брали, головне — подолана відстань у заявленій вазі амуніції.

Що було найважчим на цій дистанції? — запитали ми рекордсмена.

— Легко не було на жодному кілометрі. По-перше, день видався досить спекотним. По-друге, сам маршрут, який пролягав набережною Дніпра й околицями Черкас, був складним, із багатьма спусками і підйомами. До того ж дув сильний вітер. Плюс у тому, що він трішки розганяв спеку, а мінус — що створював додаткову пе-

решкоду, якщо дув не в спину.

Що додавало вам сил?

— У мене була чудова команда підтримки: батьки, друзі, колеги з різних областей. Вони мене підбадьорювали протягом усього заїгу. Дуже вдячний їм за це. Окрім того, була можливість на дуже короткий час зупинитися, щоб випити води — підтримка водного балансу дуже важлива в таких заїгах. Вживав також вітаміни, вуглеводні енергетичні гелі, що сприяло відновленню організму.

А як ви готувалися до встановлення рекорду?

— Особливості служби не дозволяють, звісно, приділяти тренуванням стільки часу, скільки хотілося б. Тому вони були комбіновані: силові вправи і біг на довгі дистанції поєднувалися з виїздами на надзвичайні події. А на ліквідації масштабних пожеж чи руйнувань ми можемо працювати і по півтори, й по дві доби. Тож тренування часто доводилося відмінати. Найважче емоційно було працювати на нещодавно зруйнованому ворожими ракетами Інституті зв'язку, де було багато загиблих, і потім відновлюватися від цього.

Добре, що мої тренування переважно не прив'язані до стадіону, бігових доріжок чи тренажерного залу. Можу бігати хоч у місті, хоч за містом... Хоча силові вправи виконую у тренажерному залі.

Чому ви не стали спортсменом?

— Спорт різних видів у моєму житті присутній із шести років. І в мене був вибір — пов'язати своє майбутнє зі спортом чи стати рятувальником. Але спрацювали гени — пішов по стопах тата, який усе трудове життя віддав пожежній службі... ■

Олеся МАЗУРКОВА

6 вересня політик та громадський діяч Микола Томенко поділився на своїй фейсбук-сторінці новиною: Іван Мазепа повертається до Києво-Печерської лаври, щоправда, трохи в іншій формі. Відомі українські скульптори Олесь Сидорук та Борис Крилов уже презентували свою роботу: це погруддя гетьмана на колоні, прикрашеній рослинним орнаментом та гербом шляхетського роду, до якого Мазепа належав. Фанати вислову «не на часі» можуть видихнути, адже вся робота буде виконана за кошти меценатів. До речі, й сам гетьман був одним з найбільших меценатів в історії Києво-Печерської лаври — за його кошти було збудовано церкву Всіх святих, яку в 1846 році намалював Тарас Шевченко, майже кілометрові мури лаври та її вежі, а також була відновлена Троїцька Надбрамна церква та відреставровано Успенський собор.

ШАНА

Тут був Іван Мазепа. І буде

Києво-Печерська лавра віддячує славнозвісному гетьманові, зображеному на десяти гривнях

Любовні походеньки

Та не лише цим відомий Іван Степанович. Знаємо, що вільно володів латиною, російською, італійською, татарською, польською, французькою, німецькою мовами, адже свого часу з відзнакою закінчив Києво-Могилянський колегіум і Єзуїтську колегію у Варшаві. Завдяки цьому став пажем при польському королівському дворі Яна Казимира. Не секрет, що своєю зовнішністю, ерудитією, манерами та харизмою він легко причаровував жінок, і якось так сталося, що причарував дружину одного польського чи то аристократа, чи магната — Фальбовського. Фальбовський цю інтрижку обірав у досить жорсткий манер: наказав прив'язати в чому мати на-

родила Мазепу до його коня та вистрілити тварині кілька разів над вухами. Нажаханий скакун пустився чагарниками, які міцно ляскали горе-коханця по спині. Вдома пана Івана довго не могли впізнати, адже він був закривавлений з ніг до голови. Але живий, і на тому дякуємо.

Щоб не наступати на ті самі граблі, наступного разу Мазепа взяв собі в коханки... вдову. Та не просто, а досить заможну, аби після її смерті його нарекли одним з найбагатших поміщиків України! Надійна стратегія, нічого не скажеш.

Не всі ідеї бувають вдалим

Під час Північної війни між московитами та шве-

дами Іван Степанович уклав таємний союз із Карлом XII проти Петра I. У жовтні 1708 року військо короля Швеції ступило на територію України, а Мазепа з 15 тисячами козаків та кошовий отаман Кость Гордієнко з 8 тисячами запорожців приєдналися до шведів. Союз виявився настільки таємним, що більшість козаків, старшин та міщан просто не зрозуміли, що відбувається, тому не змогли вчасно підтримати гетьмана. Після битви під Полтавою, де військо Карла XII було розгромлене вщент, Івана Мазепу було проголошено зрадником.

У 1709 році гетьман помер у селищі Варниця, що в османській Молдові — туди вони разом із Карлом XII перебралися після вигнання.

«Він знехтував усім, що було йому найдорожчого в світі, знехтував і самим життям — аби піднести свою вітчизну», — так про нього писав Пилип Орлик. Хтозна, як склалася б доля Мазепи, якби він не був таким потаємним щодо свого союзу, та факт залишається фактом: усе це він робив для України та її людей, саме тому на його честь у Києві й встановлять пам'ятник.

А планується це дійство в березні 2025-го, адже попереду ще чекає вилівка з бронзи та робота над його гранітною основою. ■

■ НОМІНАНТ

Сеанс пригадування

для майбутніх присяжних

Костянтин РОДИК

Нечасто натрапиш на якісну аналітику політичного нонфікшн'у. Для політологів такі тексти є конкурентними, тож воліють зайвий раз (або й взагалі) не згадувати колеґ — така вже, хоч як прикро, склалася в Україні традиція замовчування. А літературні критики просто завалени новинками белетристики, їм не до того. Тож, коли фаховий літаналітик, як-от Ігор Котик, береться за розгляд книжки, наприклад, Сергія Руденка — це ніби як свято. «Анатомія ненависті» має чимало принад та критик і одразу, в першому ж абзаці, схоплює головне: «Про те, звідки взялася війна. А також про те, хто наш ворог. Бо ми не завжди чітко пам'ятаємо, хто він. А такі речі мусимо знати безпомилково» (Читомо // 22.08.2024).

Так, Сергій Руденко — майстер пригадування і нагадування. З одного боку, це упізнано-індивідуальний стиль, що привертає увагу як до його книжок та персональних аналітичних програм на Espresso TV, так і до інтерв'ю з експертами. З іншого — це знак журналістської якості, що ґрунтується на тридцятирічному фаховому досвіді, на досвіді активного очевидця. Тож не дивно, що всі його занурення у макро- чи мікрохронології водночас скидаються на приватні мемуари. Ось, пригадуючи знакові події 1994-го, Руденко лише позначку особистої причетності: «Мені 23 роки. Я редактор відділу в журналі «Військо України». Оповідуючи про політичні перипетії 2000-го, мимохідь кидає, що перебував тоді в інформаційному епіцентрі, працював на «Радіо «Свобода». 2003-го їде з Ющенком до Донецька на з'їзд «Нашої України». 2006-го він уже головний редактор тижневика «Газета 24». Ну і так далі.

Багаторічний досвід професійного очевидця — тобто справжнього журналіста — допомагає Руденкові редукувати аналітику до простих «споживацьких» формул. Проте він ніколи не зіслизає у політологічне клікбейтерство, а крайня межа індивідуального втручання в реальну історію маркується червоною лінією «мені здається». Власні «авторські» амбіції він реалізує хіба в афористичності характеристик. Оцініть хоча б заголовок глави про роль Юлії Тимошенко в російсько-українських взаєминах: «Газова принцеса України на політичній горошині».

Нова Руденкова книжка має підзаголовок «Путін і Україна». Так, тут позначені основні віхи політичних метаморфоз диктатора, але він для нашого автора — лише сьогоднішній ярлик Росії. Його попередники, і майбутні наступники мали і матимуть однаково хижий антиукраїнський вишкір. Як і тамтій «глибинний народ». Їх без умовного Нюрнберґа не змінити. Рашизм — глобальна хвороба, і впоратися з нею можна лише усім євроатлантичним світом. Руденко ставить собі локальнішу задачу: зрозуміти, як рашизм керував своєю українською п'ятою колоною — хто і як з наших політиків наближав неминучу війну. Тобто, згадати все.

Відтак не випадково на початку виникає спогад з далекого 1986-го. Після Чорнобильської катастрофи тодішній партайгеноссе України Щербицький розповідає одному з наближених підлеглих про розмову з шефом-Горбачовим: «Я ж казав йому, що парад не можна проводити на Хрещатику. Це не Красна площа, а долина — радіація концентрується саме тут! Але він відповів мені: «Тільки спробуй не провести парад! Я тебе згною!». І тут одразу

виникає кілька запитань. По-перше, чи справді пішов би тодішній керівник ССРСР, який тоді шукав прихильності Заходу, на таку репресію? По-друге, чи вдалося б йому це, з огляду на міцну позицію Щербицького у політбюро КПСС? І по-третє, що вважав за свою батьківщину український ватажок, коли вчинив так, як хотів бос?

Схоже, відповідь проста. Подібні запитання просто не виникали: Україна є невід'ємною частиною Росії — і крапка. Ця крапка — наріжний камінь російської політики ще з часів «Богдана п'яного», як висловився Тарас Григорович. Нині затерти цю крапку здатний лише згаданий умовний Нюрнберґ. Проте водночас виникла і геть «ліва» думка: а що як Щербицький тоді заборонив би першотравневий парад? До чого призвела б ця конфронтація? Як на мене — тема для перспективної альтернативної історії в душі цілком реалістичних, як тепер видно, сценаріїв письменника-аналітика Юрія Щербака з його трилогії «Час...» (із промовистими підзаголовками до кожної книжки: Міражі. Фантоми. Прозріння).

Але повернімося до Руденка. Ось про Єльцина, якого в нас довго-позитивно репрезентували його фразою «Прокинувся — подумай, що ти зробив для України». А ось що: «В політичних кулуарах розповідали про те, що Єльцин свого часу навіть питає у російських військових про можливість завдання ядерного удару по Києву» (про Єльцинську візію України «УМ» раніше докладно писала, рецензуючи книжку Віталія Портникова, 19.06.2024).

Руденко уважно аналізує російський вектор усіх українських президентів. Наприклад, про Кучму: спочатку, на другому році свого правління він дав добро на підписання Хартії про особливе партнерство з НАТО (1996) й активне просування інтеграції України в Європейський Союз (цим переймалися секретар РНБО Володимир Горбулін, міністр закордонних справ Борис Тарасюк та керівник зовнішньополітичного управління адміністрації президента Володимир Огризко).

У відповідь Кремль спровокував дві резонансні у всьому світі справи: плівки Мельниченка і фейковий скандал із «Кольчугами». Руденко детально описує перебіг ситуації й доходить висновку, що саме тоді автор книжки з крилатою назвою «Україна — не Росія» зламався. «Єдиним, хто отримав максимальний зиск, був Путін. А те, що відбувалося навколо цих справ, мало бути ретельно спланованою операцією».

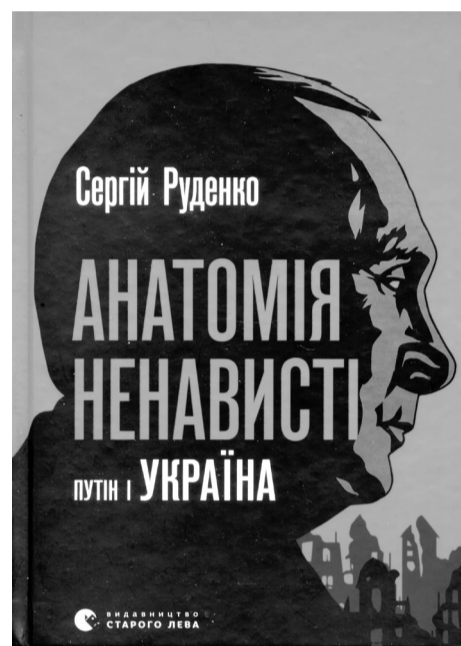
Далі, на думку Руденка, Кучма стрімко деґрадував. Коли деякі мемуаристи наполягають, що Кучма виявив себе справжнім патріотом, захищаючи

■ ЛІДЕРИ ЛІТА: ОБРІІ

«Лідери літа» — це видання першої половини року, що набули найвищої експертної оцінки. Номінантів подано за абеткою, оскільки місця «розставити» — з урахуванням повного річного репертуару — експертна сесія рейтингу-2024 наприкінці грудня. Списки інших підномінацій опубліковано на нашому партнерському сайті «Буквоїд» та на facebook.com/knyzhkaroku.

Публіцистика/сучасні мемуари

Сергій КРИВОНОС. <i>Зі щитом або на щиті. Правда про війну.</i> — К.: Брайт Букс, 368 с. (с)
Мирослав ЛАЮК. <i>Бахмут.</i> — К.: Ukraïner, 256 с. (п)
Богдан ЛОГВИНЕНКО. <i>Деокупація. Історії опору українців. 2022.</i> — К.: Ukraïner, 280 с. (п)
Овен МЕТЬЮЗ. <i>Облуда. За лаштунками історії війни Путіна проти України.</i> — Х.: Фоліо, 480 с. (п)
Сергій РУДЕНКО. <i>Анатомія ненависті. Путін і Україна.</i> — Л.: Видавництво Старого Лева, 304 с. (п)
Валерія «Нава» СУБОТІНА. <i>Полон.</i> — Х.: Фоліо, 256 с. (п)
Артем ШЕВЧЕНКО. <i>Воснна розвідка України. У небі, на морі, на землі.</i> — К.: Yakaboo Publishing, 192 с. (п)

острів Тузлу, наш автор однозначний: «Бій за Тузлу виграв Путін» (і це єдина категорична оцінка, яку я завважив у книжці). З автором важко не погодитися: «Контроль над островом дозволяв українській стороні без участі Росії лише на судових зборах через протоку щорічно збирати до 200 млн доларів. Ба більше, Українська держава одноосібно надавала дозвіл на прохід із Чорного моря в Азовське для військових суден... Результатом стало підписання угоди про спільне використання Керченської протоки».

Ну і вишенька на торті: «2011-го, за три роки до початку війни Росії проти України, Леонід Кучма отримав від тодішнього президента Росії Дмитрія Медведєва орден «За заслуги перед Отечеством» I ступеня. Кремль наголює, що нагороду було присуджено ще 2004-го». Ну, так — за підтримку Януковича, що і спричинило Помаранчеву революцію.

Алгоритм судового переслідування експрезидентів у нашому Кримінальному кодексі не прописаний. А як щодо нижчих ланок? 1999-го «голови урядів — Валерій Пустовойтенко і Владімір Путін — підписали постанови про те, що Україна передає Росії одинадцять стратегічних бомбардувальників — вісім Ту-160 та три Ту-95 МС із 575-ма крилатими ракетами Х-55 до них. Це все в обмін на погашення газового боргу у розмірі 275 млн доларів... За кілька років до цього українці просили в росіяни по 75 млн доларів за один літак». Тепер-от «номери збитих українською ППО Х-55 повністю збігаються з номерами, що зазначені в додатку до міжурядової угоди». Це привід для кримінального розслідування чи ні?

Українські спецслужби переймаються фіксуванням злочинів росіян і суди виносять гучні заочні вирoki. Це добре. А як щодо вироків у реалі — тим, хто не тільки тут, а й досі у владній команді? Руденко як професійний журналіст не висловлює власних анти- чи симпатій. Можна хіба припустити, що

він симпатизує Ющенкові. Приміром, про це свідчить такий маловідомий факт: «Ющенко підтримав Саакашвілі не лише словом, а й ділом — Україна надала грузинам системи «Бук» та «Оса»... Ними Грузія збила 12 російських бомбардувальників, зокрема стратегічний Ту-22, якого ніхто до цього не збивав». Та, попри те, жорстко означає причину, яка призвела до наступного Майдану: «Сепаратисти, яких не покарав Ющенко».

Приміром, «Борис Колесников... був і залишається другим найбагатшою в Україні людиною — Ахметова». Саме він був організатором 236 голосів за ратифікацію Харківських угод щодо пролонгації російської окупації Севастополя — комусь із цих «голосів», не кажучи вже про диригента, вручені підозри? А отут ще цікава деталька: «Через три місяці після підписання Харківських угод (2010) Янукович пишно відзначав своє 60-річчя... На ювілей «Квартал 95» розважав Путіна, Медведєва й Лукашенка».

Або такий ось сюжет, з російським політехнологом Тимофєем Серґєйцевим, чия стаття на початку вторгнення неабияк шокувала українців, бо вперше публічно закликала їх фізично знищувати. Цю особину запросив на свою виборчу кампанію 1998-го Віктор Пінчук. Наступного року найманець уже працює у штабі Кучми. 2000-го Пінчук купує телеканал ICTV і доручає реорганізацію саме Серґєйцеву; той одразу запрошує на зіркове місце Дмитрія Кісельова. «За участю Серґєйцева створено карту Української держави, поділену на три сорти». Це стало головною політичною провокацією Кремля, яка спричинила Помаранчеву революцію. І що, хтось за Серґєйцева в Україні відповів?

Повернімося до Юлії Тимошенко. Коли за тиждень по втечі Януковича і захоплення Росією Сімферополя зібралося новообране українське РНБО, його голова Турчинов запропонував негайно ввести воєнний стан. Палким опонентом виступила саме пані Юля — її навіюванню підкорилися всі, окрім головуючого. Згодом Тимошенко кардинально перемінила думку, але, пише Руденко, «якби Юля зробила це 28 лютого 2014-го, можливо, не було б і анексії Криму, й окупації частини Донецької та Луганської областей, і розгортання широкомасштабної війни в Україні». І це — ще один сюжет для запаморочливої альтернативної белетристики.

Зрештою, історичні трагедії завжди провокують альтернативні історії. І ми все це ще побачимо. Але Серґєєві Руденку йдеться не про те. «Непокаране зло, зазначає автор книжки, призвело до великої біди» (І. Котик). Нас мусить менше цікавити вина Путіна, аніж непокараність українських колаборантів. ■

Редактор сторінки
Костянтин Родик
rodyk.kostyantyn@gmail.com

■ АГІТПРОП

Балет країни-агресора: м'яка сила, кволе мислення, слабкі ланки

Хто, що, чому і як стає знаряддям кремлівської ідеології, коли показують чи дивляться російські мистецькі продукти

Владислав МОСКАЛЬСЬ

Століттями Росія використовувала культуру, щоб відбілити свій геноцидний імперіалізм і грубі порушення прав людини. Дотепер намагаються зачарувати світ російським балетом, який давно є завуальованим інструментом формування симпатиків путінського режиму, що 2,5 року веде жорстоку повномасштабну російсько-українську війну.

Мистецька реакція 2014 і 2022 років

У 2014 році, коли Росія окупувала Крим і найсхіднішу частину України, міжнародна «культурна дипломатія» Росії залишилася абсолютно неушкодженою. Тієї весни та літа балет Большого театру виступав у Вашингтоні та Нью-Йорку, а балет Маріїнського театру виступив з тритижневим сезоном у лондонському Королівському оперному театрі — привілей, наданий лише йому та Большому.

Балет Маріїнського театру продовжив свої щорічні виступи в Баден-Бадені в Німеччині і в Кеннеді-центрі в Вашингтоні. Художній керівник театру Валерій Гергієв продовжував диригувати по всьому світу, водночас виступаючи апологетом Володимира Путіна в міжнародних ЗМІ, захищаючи все: від російського закону про боротьбу з «гей-пропагандою» до окупації Криму.

Іноземні хореографи продовжували співпрацювати з російськими балетними трупами, тоді як Большою ставив оперні постановки спільно з провідними театрами світу. Це було порівняно нове явище, яке, здавалося, навіть прискорилося після 2014 року. За кордоном протестувальники пікетували виступи російських музикантів, які відверто підтримували вторгнення в Україну, але їхні старання не були почуті. Переважав статус-кво.

У лютому 2022 року, коли російські бомби падали по всій Україні, реакція міжнародної культурної спільноти різко змінилася. Співпраця з інституціями, тісно пов'язаними з Кремлем, стала недоросовісною. Королівський оперний театр скасував літній сезон балету Большого театру, який традиційно відбувався що три роки. «Метрополітен-опера», яка за попередні роки дуже зблизилася з Большим театром, розірвала всі зв'язки. Музикантів, яких вважали особливо близькими до Путіна, швидко замінили на концертах за кордоном. Нарешті, здавалось би, світ зрозумів, що «культурна дипломатія» порожня і що російське мистецтво не існує окремо від російської політики. Деякі танцівники, які працювали в Росії, залишили країну, зокрема українці та інші іноземці. Ще декотрі, які всю кар'єру гастролювали світом, підтримали війну, ніби не засвоївши нічого під час контактів із зовнішнім світом. Стало очевидно, що гастролі весь час були інструментом російської м'якої сили. Сьогодні колишній російський президент Дмитрій Медведєв найбільш відомий тим, що висловлює божевільні погрози в інтернеті, але в документальному фільмі «Большой Вавилон» (2015 р.) він назвав балет Большого театру «секретною зброєю» Росії. І так воно й було.

Російські театри ще більше зіпсували свою репутацію, показуючи твори емігрантських авторів, режисерів і хореографів, недружніх путінському режиму, але не називаючи їхніх імен, що було рівнозначно плагіату. Зокрема, видалили імена хореографів Олексія Ратманського, громадянина США, та Іллі Живого. Французький хореограф Жан-Крістоф Майо публічно попросив Большою припинити показ балету, який він поставив для трупи, але театр публічно йому відмовив, щоб інші іноземні хореографи не наслідували його приклад.

Втративши міжнародну кар'єру, Гергієв використав свої десятиліття лояльності до Путіна, щоб стати директором і Большого, і Маріїнського театрів, здійснивши мрію, яку плевав понад 20 років. Це запламувало Большою так само, як Маріїнський уже був запламований асоціацією з Гергієвим.

Згадаємо ганебну заяву діячів культури на підтримку дій Путіна в Україні та Криму 2014 році, тобто підтримку окупації Криму та Східної України. «Лист 511-ти» підписали керівники всіх великих культурних установ Росії, а деякі з підписантів були відомі своєю міжнародною кар'єрою: Валерій Гергієв, піаніст Денис Мацуєв, скрипаль Володимир Співаков, альтист Юрій Башмет, сопрано Хібла Герзмава та артисти балету Світлана Захарова та Іван Васильєв.

Світлана Захарова, яка народилася в Луцьку й отримала більшість своєї освіти в Київському хореографічному училищі (нині Київський хореографічний коледж), чи не найбільш заполітизована танцівниця у світі. Вона була депутаткою партії Путіна «Єдина Росія» в російській Думі з 2007-го по 2011 рік і була довіреною особою Путіна під час президентських «виборів» в РФ 2024 року. У Большому її політичний вплив дозволяє їй танцювати будь-яку прем'єру, яку забажає, й у віці 45 років вона продовжує працювати в театрі далеко за межами звичайного пенсійного віку, оскільки будь-який директор, який намагатиметься її звільнити, вчинить кар'єрне самогубство. Її підпис на підтримку воєнничої політики Путіна проти України залишався непоміченим до 2022 року. Після повномасштабного вторгнення Захарову тихо замінили в балеті «Жізель» у міланському театрі Ла Скала, і після майже 15 років її виключили зі штату трупи. Це, однак, не завадило їй неодноразово намагатися повернутися на сцени демократичного світу.

Оперний фестиваль окупантів у Криму

Після окупації Криму російська влада намагалася розширити культурний контроль над півостровом, заснувавши літній оперний фестиваль у стародавньому Херсонесі, що нині є частиною Севастополя. Незважаючи на протести українського уряду, що будівництво сцени на древньогрецьких руїнах призведе до непоправної шкоди, 2017 року там відбувся перший оперний фестиваль. Хоча вистави просто неба несумісні з оперним співом, на фестивалі виступили співаки з міжнародним визнанням, зокрема мецосопрано Юлія Маточкіна, узбецький тенор Безход Давронов та баритон Ігор Головатенко, які нелегально в'їхали в окуповану територію України.

Маточкіна, Давронов і Головатенко виступали в «Метрополітен-опері» після 2022 року. Російський уряд залучив театри метрополій до фестивалю: московську «Нову оперу» в 2018-му і 2019 роках, балетну трупу Новосибірського театру опери та балету 2019 року, Большою театр 2020 року, Маріїнський театр 2021 року, Михайлівський театр Санкт-Петербурга 2022 року, балетну трупу Пермського театру опери та балету 2023 року і Балет Ігоря Моїсеєва 2024 року. Починаючи з 2018 року балетні «гала-концерти» стали щорічним явищем у Севастополі, й артисти багатьох російських труп проводять частину своїх літніх вакансій, незаконно в'їжджаючи до Криму, щоби там виступити.

Фестиваль створив чимало скандалів, хоча перший залишився непоміченим. 2019 року балетна трупа з Новосибірська представила на фестивалі сюїту з балету Юрія Григоровича «Спартак» у присутності самого Путіна. Але головні партії

Театр опери і балета Севастополь
Севастопольський
Театр Оперн и Балета

26 и 27 июля в 20:00 ч.
в Херсонесе
(Севастополь, ул. Древняя, 1)

Билеты: KASSA24.RU

гала-концерт
Балета
посвященный 240-летию
города-героя Севастополя

Крымский академический симфонический оркестр
при участии артистов оркестра Большого театра
Дирижер Антон Гриванин

Министерство культуры
Российской Федерации

Сергей Полуни
Ксения Рыжкова
Джона Кук
Мария Ширинкина
Владимир Шкляров
Евгения Образцова
Семён Чудин
Ольга Марченкова
Клим Ефинов
Приска Цайзель
Амётрий Соболевский
Валерия Муханова
Артур Мкртчян
Ольга Гриванкова
Роман Полковников

6+

05.09

основная сцена
начало в 19:00

1

СЕВАСТОПОЛЬСКИЙ АКАДЕМИЧЕСКИЙ
РУССКИЙ ДРАМАТИЧЕСКИЙ ТЕАТР
ИМЕНИ А. В. ЛУНАЧАРСКОГО

Министерство культуры
Российской Федерации

Севастопольский Театр Оперн и Балета
представляет
гала-концерт
**Звезды
мирового
балета**

5 сентября в 19:00

на сцене Севастопольского академического русского драматического театра им. А.В. Луначарского

Светлана Захарова
Марианна артистка Большого
опера Балетная артистка Большого
театра Ла Скала

Сергей Полуни
президентский солист
Баварского государственного балета (Мюнхен)

Владимир Шкляров
заслуженный артист России, Мариинский театр

Нина Капцова
заслуженная артистка России, Большой театр

Александр Волчков
заслуженный артист России, Большой театр

Артем Овчаренко
Большой театр

Мария Ширинкина
Мариинский театр

Кристина Кретова
Большой театр

Антонина Чапкина
Большой театр

Елизавета Кокорева
Большой театр

Игорь Пугачев
Большой театр

Егор Герашенко
Большой театр

Билеты – в кассах Театра им. А.В. Луначарского и на сайте www.lunacharskiy.com, тел.: +7 (8692) 54-43-30

Афіші балетного концерту в окупованому Росією українському Севастополі.

Фото з відкритих джерел країни-агресора.

танцювали провідні артисти Баварського державного балету, яким тоді керував Ігор Зеленський. Крім скандально відомого Сергія Полунина — херсонця, який прославився потрійним татуюванням обличчя Путіна на грудях, — до Севастополя приїхали британка Лауретта Саммерскейлз, австрійка Приска Цайзель і кубинець Осіель Гунео. (Для Гунео це була друга така поїздка до Севастополя.) Здається, ніхто за кордоном цього не помітив, попри те, що усміхнені гості, які аплодують Путіну на фотографіях, розміщені на веб-сайті Кремля.

Про кримські гастролі і Чайковського

Влітку 2023 року Цайзель вирішила повернутися на фестиваль. Коли про це стало відомо, вона спочатку намагалася прийти своєю участю, поки не з'явилося відео, на якому вона танцює в Севастополі на тлі проєкції Одеського оперного театру через чотири дні після потужного бомбардуван-

ня міста, що призвело до знищення його православного собору. Згодом Цайзель покинула Баварський державний балет. Вона раніше вже втратила покровительство Ігоря Зеленського, який пішов у відставку за «сімейними обставинами». Незабаром журналісти з'ясували, що він — коханець Катерини Тихонової, яка вважається дочкою Путіна, і що вони є батьками дитини. Цайзель переїхала до Санкт-Петербурга і приєдналася до Михайлівського балету.

2024 року фестиваль анонсував прем'єру балетної версії «Грозового перевалу» з Полуніном у ролі Хіткліфа та ще однією колишньою примою Баварського державного балету — Ксенією Рижковою, яка з 2018 року активно брала участь у кримських фестивалях. Хореографію поставив чоловік Рижкової, британець Джона Кук, який переїхав з нею до Росії 2022 року. Філіп Гласс публічно протестував проти несанкціонованого використання його музики в постановці та звинуватив

Володимир Путін з артистами у тимчасово окупованому РФ Севастополі 13 серпня 2019 року.

(віртуальний) Севастопольський театр опери та балету в піратстві.

До слова. Нескінченне будівництво окупаційною владою оперного театру в Севастополі, яке відстає від графіка на кілька років, призвело до того, що вистави відбулися в Палаці культури рибалок у Севастополі. Чи зможе місто з 350 тисячами мешканців утримувати оперний театр — питання, яке, очевидно, нікого в російському уряді не турбує.

Дехто може твердити, що танцівники, які виступали на кримських гастролях зі своїми трупами-роботодавцями, не мали вибору в цьому питанні. Вони можуть вказати на українських танцівників, які працюють у Сполучених Штатах, Великій Британії чи Німеччині, у яких немає іншого вибору, окрім танцювати в «Лускунчику» чи «Лебединому озері», оскільки вони — наймані працівники своїх балетних труп. Різниця, звісно, в тому, що останні не виступають на окупованих територіях і не порушують жодних законів, щоб туди потрапити.

Що стосується тих, хто наполягає, що Чайковський не може нести відповідальність за злочини Путіна і його слід залишити недоторканим, достатньо поглянути на програму, якою Валерій Гергієв вирішив відкрити сезон 2024-25 у Большому, щоб зрозуміти, як музика стала зброєю в Росії: кантата «Москва» та увертюра «1812 рік» Чайковського й «Олександр Невський» Прокоф'єва — музичний еквівалент урапатріотичного та ксенофобського брязкання зброєю.

Маніпуляції «балетного Оскара» російськи

Якщо фестиваль у Херсонесі призначений для російської публіки, то «Бенуа де ля данс» із 1992 року називає себе міжнародним «балетним Оскаром». Залишаючи осторонь сумнівність міжнародної театральної премії (оскільки реально неможливо відвідати кожну балетну виставу в усьому світі, щоб визначити, яка з них найкраща), щороку міжнародне журі зі знаменитостей балету збиралося в Москві, щоб вручати премії за хореографію та виконавче мистецтво. Подія тривала, доки пандемія 2020 року не закрила театри всюди. Потім настали 2022 рік і скасування конкурсу.

На тепер Захарова замінила Григоровича на посаді голови журі та спробувала реанімувати «Бенуа», але вже без участі Балету Паризької опери, Королівського балету чи Нью-Йорк Сіті балету. 2023 року Захаровій довелося задовольнитися участю представників таких країн, як Казахстан, Китай, Куба та Бразилія. Бойкот вільного світу порушила Тійон Рю з Південної Кореї — випускниця Академії російського балету ім. Ваганової в Санкт-Петербурзі, та колишня солістка Маріїнського театру, яка згодом повернулася на батьківщину і приєдналася до адміністративного комітету Юніверсал-балету, заснованого Джулією Мун, невісткою засновника «Церкви об'єднання» — Мун Сон Мьона. Двоє артистів трупи супроводжували Рю на конкурсі. Щоб зберегти видимість престижної міжнародної нагороди, журі номінувало французьких, британських і хорватських артистів, які під час заходу навіть не наблизилися до Москви.

2024 року до складу журі увійшли іспанський хореограф Начо Дуато, який вирішив залишитися художнім керівни-

ком балету Михайлівського театру після 2022 року, німецький хореограф Патрік де Бана, який не соромиться виступати з Захаровою, представники Росії, Китаю, Угорщини та, зокрема, Юкарі Сайто (Федоров), художня керівниця Токіо-балету, в якій чоловік із Росії. Її теж супроводжували танцівники трупи.

Доволі скандально, що премію з хореографії отримав німець Марко Геке за балет «У голландських горах». Після того, як Вібке Хюстер, критик газети Frankfurter Allgemeine Zeitung, написала негативну рецензію на балет, Геке у відповідь вимагав їй обличчя собачими екскрементами. Росіяни використовують та ідеалізують третьосортний продукт, якщо його виробляє українофоб. Рішення «Бенуа» асоціювати себе з жіноченависницьким насильством можна пояснити принциповою позицією Хюстер щодо України. Вона розповідає про закордонних хореографів, які продовжують працювати в Росії, зокрема емігранта Юрія Посохова, штатного хореографа Балету Сан-Франциско, який з 2022 року поставив кілька нових балетів у Росії.

Переорієнтація на Китай і спротив демократії

Більше не бажані в демократичному світі Захарова, Большой та Маріїнка були змушені переорієнтувати свої закордонні гастролі на Китайську Народну Республіку, країни Перської затоки та країни, схильні до військових переворотів. (Про гастролі в Ірані зі зрозумілих причин не може бути й мови.)

На жаль, танцівникам російських балетних труп усе ще вдається прослизати крізь тріщини. Кім Кім, південнокорейська зірка балету Маріїнського театру, виступав у Театрі Колон у Буенос-Айресі та Ла Скала в Мілані. Він продовжує організовувати концерти в Кореї з іноземними і російськими колегами. Публіка балету, здається, надто готова ігнорувати той факт, що Кім — підлеглий Валерія Гергієва. Іронія полягає в тому, що Кім міг би працювати майже в будь-якій балетній трупі світу, але вирішив залишитися в Санкт-Петербурзі. Замість того, щоб змиритися з наслідками свого рішення — втрачати виступи за кордоном, — Кім намагається свідіти на двох стільцях. Тим часом танцівники в Україні переживають переривання репетицій, вистав та сну повітряними тривогами й годинами перебувають у бомбосховищах.

У Буенос-Айресі виступала й солістка Маріїнського театру Марія Хорева. Однак на початку 2024 року Youth America Grand Prix, нью-йоркський балетний конкурс, заснований колишніми артистами Большого театру, намагався запросити Кіма, Хореву та японку Мей Нагахісу, також з Маріїнського театру (а всі вони танцювали в окупованому Криму), виступити на концерті в Лінкольн-центрі Нью-Йорка. Утім протестувальники вийшли з плакатами — і в останню хвилину організатори передумали. Нью-Йоркський фронт вистояв.

А Хорева зайшла в Instagram, щоб покаржитися на «несправедливість» своїм шанувальникам. Очікувано, вони волали про те, що мистецтво має бути поза [російською] політикою. Здавалося, навіть не помітили, що в той час місто Дніпро зазнало особливо жорстокого бомбардування, що призвело до загибелі багатьох цивільних,

у тому числі дітей. Фанатів російського балету, здається, більше турбує те, що їх позбавляють можливостей відвідувати гастролі російських балетних труп, ніж звірства, заподіяні російською армією українським мирним жителям. Чимало коментарів під дописом Хоревої повторювали найгрозескіші кремлівські тези. Згодом Хорева успішно виступила на заході YAGP в Італії через кілька місяців.

Захарова і Большой вважали, що Південна Корея буде м'якою мішенню, не маючи твердого опору Західної Європи чи Північної Америки. Виступи там означали б великий прорив у розвинений демократичний світ. Натомість їх зустрів сильний опір місцевих активістів. Протягом місяця сольну програму Захарової та концерт Большого скасували, а імпресарію відступили, сховавши хвости поміж ноги.

Гастролі в Токіо продовжуються?

Японія виявилася слабшим горішком. Гастролі Балету Ігоря Моїсеєва відбулися за планом. Захарова з'явилася там на гала-концертах з Патріком де Баном і в програмі зі своїм чоловіком, скрипалем Вадимом Репінін. 2024 року престижний Всесвітній фестиваль балету в Токіо, організований фондом NBS, який є партнером Токіо-балету, включав Нагахісу, Кіма, прем'єра Большого Владислава Лантратова, який не раз виступав у Криму, і колишню приему Большого Марію Александрову.

Александрова аж ніяк не аполітична. 2014 року невдало балотувалася в Московську міську думу як кандидат від КПРФ. У Криму вона не виступала, проте, як тільки закінчився фестиваль у Токіо, її призначили керівником Севастопольської балетної академії замість Полуніна. Можливо, Захарова була надто суперечливою для Всесвітнього фестивалю балету, але в жовтні вона має з'явитися на іншому гала-концерті в Токіо разом із солістами Королівського балету, Балету Паризької опери та прем'єром Маріїнського театру Володимиром Шклярим, який часто відвідує окупований Севастополь.

Тим часом українські балетні трупи опиняються у владі недобросовісних імпресарію. В Японії балет Національного театру опери та балету України представляє Koransha Concert, який 2023 року також зорганізував концерт за участю артистів Большого, Маріїнського та Михайлівського театрів. Організатор аргументував це тим, що було запрошено поодиноких артистів з Росії, а не державні трупи. Національний балет України мало що міг із цим зробити. Відмова від виступів у Японії на знак протесту не була реальною можливістю.

Так само в Гречії балетну трупу Одеського театру опери та балету представляє компанія We Promotion, яка в жовтні має намір зорганізувати два концерти танцівників Большого, в Салоніках і Афінах. Одеський балет не може протестувати, щоб не зірвати своїх 12 вистав в афінському Мегароні у вересні. Доводиться проковтнути і терпіти.

Дороге задоволення і підтримка країни-нападника

Що у Південно-Східній Європі? 20 серпня 2024 р. Світлана Захарова повинна була виступити в особистій програмі на Люблянському фестивалі в Словенії. Українські дипломати взяли за справу — і концерт скасували. Але відразу ж директор фестивалю Дарко Брлек пообіцяв, що відбудеться концерт на кшталт «Захарова та друзі». Фестиваль навіть намагався попередити можливі протести, заборонивши прапори та банери в театрі. Зрештою розрекламованих світових зірок не було; етуаль Ла Скала Ніколетта Манні та прем'єр Тимофій Андріяченко не приїхали, також не виступили прима Віденського державного балету Людмила Коновалова та українець Всеволод Маєвський, молодший соліст Англійського національного балету.

На концерті виступили артисти Большого театру, Угорського національного балету (двоє з яких — росіянки) і двоє колишніх, здебільшого безробітних, артистів Берлінського державного балету: білоруська Ксенія Овсянік і молдован Діну Тамазлакару. (Треба сказати, що Маєвський, який до 2022 року працював у Маріїнському, був радий танцювати з Марією Хоре-

вою на гала-концерті YAGP в Італії кількома тижнями раніше.) Однак Захарова отримала маленьку перемогу — її перший виступ у ЄС з осені 2022 року.

Група танцівників Большого театру виступила в сербській столиці, Белграді, 13 вересня, після чого повинен був відбутися Celebrity Gala в Лїмасолі на Кіпрі наступного дня, організований прем'єром Большого Ігорем Цвіркком та його дружиною Крістіною Креговою, котрі, як ви правильно здогадалися, виступали в окупованому Криму. Однак активісти звернули увагу на те, що в концерті Цвірка погодилися взяти участь артисти Балету Паризької опери, Нідерландського національного балету, Баварського державного балету та Театру Хемніца, — і забили на сполох. Концерт скасували, але, як відрізана голова гідри, замість одного організатори оголосили два концерти на кінець листопада.

Те, що квитки на концерти в скромному за розміром театрі, де виступають близько десяти артистів на маленькій сцені під фонограму на проєкційному тлі, коштують цілих 170 євро, справді вражає. Найдорожчі квитки на Балет Паризької опери також коштують 170 євро, але за такі гроші глядач бачить величезну сцену, повний кордебалет найвищої якості, живий оркестр і чудову сценографію Едіо Фріджеріо, Юргена Розе чи Ніколаса Георгіадіса. Квитки на балет у Ла Скала коштують цілих 180 євро, але ціновий діапазон 28-110 євро Берлінського державного балету більш типовий для Західної Європи. Зрозуміло, що мета російського балету — не тільки пропостхнутихся до театрів Європейського Союзу, а ще й заробити якомога більше валюти.

Atria Music, конкуруючий імпресарію на Кіпрі, який роками розважає велику російську еміграцію, з 2022 року неодноразово завозив балетні трупи із загадковими назвами, такими як European Classical Ballet або Grand International Classical Ballet, які насправді організовує Сергій Бобров — головний балетмейстер Красноярського театру опери та балету. Обидві антрепризи мають з'явитися на Кіпрі одночасно з оргією російського балету наприкінці осені.

Російська тактика поки що полягає в тому, щоб непомітно пробратися в міцця, де організований протест малоймовірний. Показовим є нещодавній приклад із Філіппін. Наприкінці літа артисти Маріїнки Рената Шакірова (ветеран Севастополя) і Олексій Тимофеев виступили в «Жізелі» з Балетом Манілі, керівницею якого є Ліза Макуха Елзальде. 1982 року вона отримала стипендію від міністерства культури СРСР для навчання в Академії ім. Ваганової, а через два роки її прийняли до тодішнього Театру ім. Кірова. Вона повернулася на Філіппіни 1986 року і заснувала Балет Манілі 1995 року, але зрештою інвестиція СРСР окупилася, коли Росії потрібно було прорвати блокаду своєї м'якої сили.

Після 2022 року майже всі іноземні хореографи відмовилися продовжувати ліцензії на постановки своїх балетів у Росії. Позбавлені можливостей виконувати іноземну класику, російські танцівники повернулися до старої поганої традиції — крадіжки балетів. У Москві артисти Большого Ніна Капцова та Денис Родкін виконують дуети з «Онегіна» без дозволу спадкоємців хореографа Джона Кранко. Нещодавно в Туреччині артисти Маріїнського театру Катерина Кондаурова та Костянтин Зверев виконали дует із «Парку» Анжелена Прельжокажа, не вказавши назви, хореографа чи композитора балету.

Балет був винайдений не в Росії. Його походження — франко-італійське. Данська традиція давніша і краще збережена. Британська та американська школи — більш винахідливі та технічно досконаліші. Зараз ідеальна нагода, щоб відкрити для себе, скажімо, Національний балет Японії, Голландський національний балет чи Австралійський балет, звернути більше уваги на три балетні партитури Деліба, які Чайковський вважав кращими за свої три балетні партитури.

Настав час позбутися лінощів, застарілих припущень і незаслужених уявлень про репутацію. Відмежуватися від російського балету, допоки триває жорстока російсько-українська війна, — це правильне рішення для всіх, хто засуджує воєнні злочини країни-агресора. ■

Инф. «УМ»

■ НЕБЕЗПЕКА

Спалахує, як трава

За три місяці в екосистемах сталося понад 3 700 пожеж

Управління з організації пожежно-профілактичної діяльності у державних установах ГУ ДСНС України у місті Києві повідомляє, що ситуація зі спалюванням сухої рослинності в країні залишається критичною. За останні три місяці в екосистемах сталося понад 3,7 тисячі пожеж, що вдвічі більше, ніж за аналогічний період попереднього року. Основною причиною цих пожеж є необережне поводження людей з вогнем, особливо під час спалювання сухоостою.

Спалювання сухого листя та сухоостою призводить до значного забруднення повітря, нагадують спеціалісти. Під час горіння в атмосферу виділяються небезпечні речовини, такі як діоксини, бензопірен, чадний газ та важкі метали. Вдихання цих речовин може спричинити респіратор-

ні захворювання, алергічні реакції, астму, серцево-судинні захворювання та навіть рак. Особливо вразливими є діти, люди похилого віку та особи з хронічними захворюваннями.

Крім того, спалювання листя може призвести до незворотних змін у біорізноманітті. Згораючи, разом з листям гинуть корисні комахи, що зимують у землі та листовому опаді, а також дрібні ссавці та птахи. Це порушує природний баланс екосистеми та знижує її стійкість до шкідників і хвороб.

Управління з організації пожежно-профілактичної діяльності у державних установах ГУ ДСНС України у місті Києві регулярно нагадує громадянам про необхідність дотримання правил пожежної безпеки та утилізації сухого листя шляхом компостування чи вивезення на сміттєві полігони.

Штраф за випалювання стерні, луків, пасовищ, ділянок зі степовою, водно-болотною та іншою природною рослинністю, рослинності або її залишків та опалого

листя на землях сільськогосподарського призначення, у смугах відводу автомобільних доріг і залізниць, у парках, інших зелених насадженнях та газонів у населених пунктах без дотримання порядку, встановленого центральним органом виконавчої влади, становить:

— для громадян: 180–360 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (3 060–6 120 грн);

— для посадових осіб: 900–1260 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (15

300–21 420 грн).

Штраф за вищевказані дії, вчинені в межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду, становить:

— для громадян: 360–720 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (6 120–12 240 грн);

— для посадових осіб: 1260–1800 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (21 420–30 600 грн).

Дотримуйтеся правил пожежної безпеки та Закону – вбережете не тільки природу, а й власні кошти!

■ РЕЗОНАНС

Не свого можуть і побити

Чий «дах» у бізнесу з продажу наліпок і стрічок?

Антон ОГЕЙ

Гуляючи ввечері в центрі Києва, можна зустріти підлітків, які з радісною усмішкою запропонують вам наліпку чи стікер. Звичайно, спочатку про оплату не йдеться. Людині буквально тягнуть у руки кольоровий клаптик паперу, бельюючи щось про «безкоштовну роздачу». І вона, не розуміючи підступу, з радістю візьме цю наліпку, що справді має чудовий та яскравий вигляд. Наліпками можна прикрасити якийсь елемент кімнати або просто віддати дитині, яка буде в захваті. Але тут–таки спрацює та сама приказка про безкоштовний сир у мишоловці.

Фото з сайту cheks.com.ua.

Людина, що бере в руки цей маленький дарунок, одразу потрапляє на гачок хитрунів. «Клієнту» починають розповідати легенду. Легендою може бути будь-яка сльозлива історія — від казок про збір на навчання і лікування хворих цуциків та аж до брехні про збори на ЗСУ. Після розповіді історії клієнту пропонують зробити «добровільний внесок у добру справу». Відмовитися не кожен може, тож «клієнт» витягує гаманець. Однак не будь-яка сума «молодим волонтерам» може припасати до душі. Якщо «внесок» виявиться меншим за 40–50 гривень, то людині м'яко на це натякнуть. Здебільшого пересічні громадяни покійно виплачують потрібну суму.

Це пояснюється не тільки внутрішньою м'якістю, а й простою психологією. Впродовж усього життя люди за отриману річ у магазині розраховуються коштами. Суть у тому, що люди спочатку дають гроші, а потім за них отримують певний товар. Тут же все навпаки. Людина вже отримувє в руки товар, і коли до неї звертаються з проханням заплатити, то в підсвідомості з'являється бажання виконати запропонований алгоритм і, так би мовити, завершити вже звичну операцію. В результаті виникає цікава ситуація, коли обидві сторони фактично задоволені, але реальну вигоду отримала тільки одна — ті самі збирачі на лікування цуциків, які отримують суму, що в разі покриває витрати на подаровану наліпку.

Здебільшого жертвами таких продавців стають солідні люди. Коли ти гуляєш з коханою дівчиною, то не хочеться здатися жадною, а тут ще й історія про волонтерство, навчання тощо. І навіть гарненьку наліпку зверну дають, ну як тут відмовити? Особливо коли попередче чекає теплий погляд другої половинки, яка дуже задоволена широким жестом свого коханого. А тому подекуди в таких ситуаціях за дешевий стікер можна отримати навіть тризначні, а якщо дуже пощастить, то й чотиризначні суми.

Така «торгівля з добровільними внесками» продовжується цілий день, після чого ділки з повними га-

манцями простують не в притулок для бездомних тварин, а на «базу», «касу», «штаб» тощо. Зазвичай це орендовані невеликі приміщення у віддалених районах Києва. Там на них чекають успішні 20–30-річні «наставники», які запитують: «Ну що, молодь, скільки сьогодні нагребли?». А заробіток становить кілька тисяч гривень, після чого гроші ділять навпіл. Половину забирає начальство, іншу половину залишають продавцям.

Чи треба казати, що навіть за кілька тижнів такої роботи можна заробити суму, що дорівнюватиме двом чи трьом середнім зарплатам по Україні? Звичайно, що й конкуренція за такий бізнес вельми солідна. Якоюсь вдалою поспілкуватися з людиною, яка кілька тижнів працювала на подібній роботі. «Там такі гроші гребти можна! Зраночку ідеш на зазначену тобі точку (їх суворо розподіляють) і працюєш там. У всіх конторах порізно, але в середньому це годин 8, хоча буває, що й усі 12. Далі впарюєш оці дешеві наліпки, а взаємні отримувєш пристойні суми. Ввечері здаєш касу, там такі суми подекуди заносять, що просто очманіти. Я сам був свідком, як кілька дівчат років по 15 принесли по 8 тисяч кожна, і це за день. А скільки там повз касу йде...»

У цьому бізнесі свої правила, в кожній конторі свій район. Усі точки між собою поділені, а якщо сунешся на чужу територію, до тебе одразу підійдуть потрібні люди. І якщо виявиться, що ти самовільно зайшов у чужий район чи взагалі сам почав працювати, то тут можуть і побити. Але загалом такий бізнес вигідний для всіх. Школярі чи студенти перших курсів мають можливість заробити непогані гроші, організатори ж цього дійства друкують різноманітні стікери, а ввечері підраховують прибуток.

Було б добре, якби влада Києва і правоохоронці уважно придивилися до подібної «торгівлі» хоча б на головних вулицях міста. Часто юні «продавці» чіпляються, щоб впарити стікер чи наліпку, а це створює щонайменше дискомфорт. ■

■ СПІВЧУТТЯ

Колектив редакції «Україна молода» із сумом дізнався, що на 74-му році життя помер колишній відповідальний за випуск газети у видавництві «Преса України» Микола Миколайович Ярмолен-

ко. Він був надзвичайно чуйною, професійною, веселою людиною, непереборним оптимістом.

Висловлюємо щирі співчуття рідним і близьким Миколи Миколайовича.

■ ОГолошення

ТОВ «Керуюча Компанія «Статус» повідомляє, що до виконавчого органу Київської міської ради (Київська міська військова адміністрація) на затвердження надано тарифи на послуги з виробництва, постачання теплової енергії, на теплову енергію/комунальну послугу з постачання теплової енергії та постачання гарячої води, розраховані згідно з Порядком, затвердженим постановою КМУ від 01.06.2011р. №869 (зі змінами).

Встановлення тарифів обумовлено наступними факторами:

- необхідність встановлення тарифів на опалювальний період 2024/2025 рр.;
- коригування фонду оплати праці;
- актуалізацією витрат, пов'язаних з виробництвом, постачанням теплової енергії, та відповідно наданням послуг з постачання теплової енергії та постачання гарячої води;
- зміною вартості електричної енергії — постанова КМУ від 31.05.2024 р. №632;
- зміною вартості холодної води — постанова НКРЕКП від 31.05.2024 р. №1019.

Тарифи на теплову енергію/комунальну послугу з постачання теплової енергії

Адреса	Споживачі	Затверджений тариф Розпорядженням КМВА №915 від 14.11.2023 р., грн за 1 Гкал		Діючий тариф (протягом дії воєнного стану в Україні та протягом шести місяців після місяця, в якому його буде припинено або скасовано), грн за 1 Гкал		Плановий тариф, грн за 1 Гкал		% відхилення в порівнянні з діючими тарифами
		без ПДВ	з ПДВ	без ПДВ	з ПДВ	без ПДВ	з ПДВ	
вул. Глибочицька, 32-А (обладнаний системою автономного теплопостачання)	Населення	1706,24	2047,49	1368,37	1642,04	1966,78	2360,13	43,73%
	Інші споживачі	2757,41	3308,89	2757,41	3308,89	3018,84	3622,61	9,48%
вул. Глибочицька, 32-Б (без системи автономного теплопостачання)	Населення	1655,41	1986,49	1368,83	1642,60	1941,17	2329,40	41,81%
	Інші споживачі	2706,58	3247,90	2706,58	3247,90	2993,23	3591,87	10,59%
вул. Глибочицька, 32-В (без системи автономного теплопостачання)	Населення	1655,41	1986,49	1368,25	1641,90	1941,17	2329,40	41,87%
	Інші споживачі	2706,58	3247,90	2706,58	3247,90	2993,23	3591,87	10,59%
вул. Глибочицька, 32-А (обладнаний системою автономного теплопостачання)	Населення	86,64	103,97	77,59	93,11	111,74	134,09	44,01%
вул. Глибочицька, 32-Б (без системи автономного теплопостачання)	Населення	83,98	100,78	77,56	93,07	109,75	131,70	41,51%
вул. Глибочицька, 32-В (без системи автономного теплопостачання)	Населення	83,98	100,78	77,47	92,96	109,75	131,70	41,68%

З усією необхідною інформацією щодо тарифів на послуги з виробництва, постачання теплової енергії, на теплову енергію/комунальну послугу з постачання теплової енергії та постачання гарячої води можна ознайомитись на сайті: <http://status-pm.com.ua>.

ТОВ «Керуюча Компанія «Статус» протягом 7 календарних днів з дня опублікування об'яви приймає письмово всі зауваження та пропозиції від фізичних та юридичних осіб про розмір тарифів на комунальні послуги за адресою: 04050, м. Київ, вул. Глибочицька, 32-В, офіс №146, контактний телефон: (044) 585 48 45.

Андрій Шевченко
президент Української асоціації футболу

«Невдалі результати на старті Ліги націй не змінять нашої стратегії. Завдання УАФ — сприяти виконанню глобальної цілі — виходу національної збірної на чемпіонат світу. Попереду в Сергія Реброва багато роботи, і ми продовжуємо його підтримувати».

■ ФУТБОЛ

Карт-бланш на експерименти

В Українській асоціації футболу будують якісну вертикаль збірних, яка має допомогти першій команді кваліфікуватися на «мундіаль»

Григорій ХАТА

Відтоді, як на місці товариських матчів збірних УЕФА започаткувала офіційний турнір під назвою Ліга націй (тут, нагадаємо, як втішний приз роздають путівки на ЧЄ та ЧС), у змагальному календарі футболістів узагалі не залишилося місця для перепочинку. При цьому, граючи поєдинки за збірні, змагаючись на клубному рівні в національних турнірах та ведучи боротьбу за єврокубкові трофеї, виконавці та їхні наставники постійно перебувають під тиском спортивних результатів.

А після вересневих поєдинків у Лізі націй фокус основної уваги вже перемістився на єврокубки, де Україну на осінньому етапі представляє «Шахтар», який розпочне свої виступи в Лізі чемпіонів гостьовим матчем з «Болоньєю», та «Динамо», котре на старті елітного етапу Ліги Європи, в німецькому Гамбургу, поміряться силами з «Лацио».

Та поки вітчизняні гранди застигли в очікуванні хвилюючого старту в оновлених єврокубкових змаганнях (без груп, але з єдиною турнірною таблицею), в Україні продовжує триматися шлейф невдоволення результатами «синьо-жовтих» у стартових матчах ЛН-2024/2025, в яких підопічні Сергія Реброва зазнали двох поразок.

Програвши слідом за албанцями чехам, рівень незадоволення грою «синьо-жовтих», здається, досяг критичного рівня. Розмови про відставку Реброва стали вести все активніше, а історій про негаразди у збірній стало ще більше. І поки президент УАФ Андрій Шев-

В УАФ чекають від команди Сергія Реброва досягнення глобальної мети — виходу на чемпіонат світу-2026.

Фото пресслужби УАФ.

ченко наголошує на тому, що Ребров має повну довіру та карт-бланш на втілення ідей та експерименти, а його головне завдання — це побудова вертикалі збірних і кваліфікація головної національної команди на ЧС-2026, у ЗМІ одна за одною виривають історії, які говорять про проблемний мікроклімат усередині національної команди.

Скажімо, після поразки чехам виплила назовні розповідь про те, як Михайло Мудрик та Микола Шапаренко ділили «десятку». Після невдалого Євро говорили про тертя між Ребровим та Олександром Зінченком. А ще на ЧС-2024 була історія про те, як після розгрому від румунів (0:3) на старті того турніру в роздягальні української збірної відбулася гостра розмова, під час якої гравці попросили наставника побути за дверима.

«Якщо ви живете в Україні, то знаєте, що гравці можуть розмовляти між собою. Після гри вони по-чоловічому поговорили та запитали один в одного, чому була така віддача на полі», — пояснював

тоді європейським журналістам Ребров, хоча в Старому світі, здається, його зрозуміли далеко не всі.

Не виключено, що старі методи в нових реаліях уже й не працюють. Причому, за минулі роки відчутного прогресу досягла збірна Албанії (вони, нагадаємо, вперше переграли Україну). Також піднялися вгору й інші візаві України в Лізі націй-2024/2025 — грузини, котрі після історичного виходу до 1/8 фіналу ЧС-2024 здобули дві перемоги на старті поточної ЛН і тримають одноосібне лідерство в групі 1.

Такого ж прогресу в досягненнях своєї команди хочуть бачити й українські вболівальники. Без сумніву, від наставника «синьо-жовтих» у жовтневих матчах Ліги націй чекатимуть лише перемоги. Тоді, можна припустити, невдоволені голоси вболівальників, які прагнуть його відставки, зможуть затихнути.

«Перемагає команда, програє — тренер. Так було і так буде», — кажуть ветерани футбольного цеху. Тож, шукаючи дієвих підходів для роботи з сучасними

■ ТАБЛО

Чемпіонат України. Прем'єр-ліга. 6-й тур.
«Оболонь» — «Олександрія» — 0:0, «Чорноморець» — «Ангелець» — 1:0, «Зоря» — «Динамо» — 0:2, «Шахтар» — «Карпати» — 5:2, «Ворскла» — «Рух» — 0:0, «Лівий берег» — «Кривбас» — 0:1, «Полісся» — «Верес» — 2:1, «Колос» — «ЛНЗ» — 1:1.

Лідери: «Полісся», «Олександрія» — 13 (по 5 матчів), «Динамо» — 12 (4), ЛНЗ — 10, «Кривбас», «Рух» — 10 (по 5), «Шахтар» — 9 (5).

Ліга націй. Дивізіон В. Група 1. 1-й тур. Грузія — Чехія — 4:1, Україна — Албанія — 1:2. 2-й тур. Албанія — Грузія — 0:1, Чехія — Україна — 3:2.

Турнірне становище: Грузія — 6, Албанія, Чехія — 3, Україна — 0.

футболістами, найближчим часом Сергію Реброву буде над чим працювати.

В УАФ же нагадують, що перед Ребровим (який, до слова, одночасно є й віцепрезидентом Асоціації) стоїть принципове завдання — вибудувати вертикаль збірних. «Невдалі результати на старті Ліги націй не змінять нашої стратегії. Завдання УАФ — сприяти виконанню глобальної цілі — виходу національної збірної на чемпіонат світу. Ми лише на старті дворічного циклу й оцінюємо роботу збірних комплексно. Попереду в Сергія Реброва багато роботи, і ми продовжуємо його підтримувати», — каже Андрій Шевченко.

Зрозуміло, що глобальний прогрес, над яким працюють Шевченко, Ребров та К', потребує часу (до слова, на ЧС збірна України грала лише одного разу — в 2006 році), хоча у футбольному світі, як відомо, занадто довго чекати на результати не звикли.

От, приміром, УПЛ. Тут вже стала перша тренерська відставка. Із новим тренером — «Оболонь». І, пожвавлений приходом Олександра Шищенка, столичний колектив відібрив перші очки в чемпіонаті в «Олександрії».

Відтак єдина команда, яка продовжує в ЧУ йти без втрат, — це «Динамо». Перегравши в 6-му турі ЧУ «Зорю» 2:0, головний тренер «біло-синіх» Олександр Шовковський здобув на чолі команди загалом свою 30-ту перемогу. Перед стартом на євроарені свій матч національного чемпіонату виграв і «Шахтар». Вочевидь розгром «Карпат» (5:2) значно покращив настрій «гірникам», які занадто повільно входили в сезон. ■

Олексій ПАВЛИШ

Одразу після успішної для себе Олімпіади поїхали виступати на етапи Діамантової ліги наші стрибунки у висоту Ярослава Магучіх та Ірина Геращенко. Світова рекордсменка Магучіх після Парижа виграла і етапи в Лозанні та Цюриху, і третій поспіль фінал Діамантової ліги в Брюсселі. Таким чином в активі Ярослави — перемоги на всіх турнірах сезону, в яких вона брала участь.

«Нарешті сезон закінчився, я виснажена, але маю діамант переможниці Діамантової ліги. Для мене та моєї країни було важливо, щоб я виграла і привезла його додому, в Україну. У цьому сезоні я відчула велику підтримку та енергію з боку рідної країни, і, з огляду на результати, не могло б бути краще», — не приховувала радості і водночас втими титулована стрибунка.

Водночас Ярослава поділилась і планами на майбутнє. Попри статус чемпіонки Європи, світу, Олімпіади та світової рекордсменки, вона прагне виграти ще багато медалей. «Точно буду продовжувати ще десять років», —

■ ЛЕГКА АТЛЕТИКА

Королеви висоти

Українські стрибунки у висоту здобули три нагороди у фіналі Діамантової ліги

пообіцяла 22-річна Ярослава.

Феєрично завершила проливний для себе сезон і Ірина Геращенко. Якщо у попередні роки другому номеру нашої збірної не вистачало децимі, аби потрапляти на подіуми (було багато 4-5 місць), то цього року на найбільших турнірах все склалось ідеально: «бронза» ЧЄ, «бронза» Олімпіади та «бронза» фіналу Діамантової ліги. «Срібні» медалі між Магучіх та Геращенко найчастіше забирала австралійка Оліслагерс, яка стала другою і в Парижі, і в Брюсселі на фіналі головного комерційного турніру.

«Фінал Діамантової ліги — це справді вражає, і я дуже щаслива закінчити його третьою. Завершила свій зимовий сезон з травмою і зараз не відчуваю болю, за-

вдяки чому мала чудовий рік. З нетерпінням очікую на повернення додому в Україну, щоб провести деякий час із сім'єю», — оцінила свій виступ Ірина.

Власне, Магучіх та Геращенко стали єдиними, хто відібрався до фіналу Діамантової ліги (топ-6 рейтингу) напряму — їхній колега по сектору Олег Дорошук та металник списа Артур Фельфнер потрапили до Брюсселя за доборою. У дебютному для себе турнірі такого рівня 20-річний Артур став шостим.

А от Олег своїм шансом скористався сповна: якщо на Іграх у Парижі особистого рекорду в 2,31 м вистачило для шостого місця, то у Брюсселі за відсутності двох олімпійських призерів Дорошук із таким же показником став другим, посту-

Цього сезону Магучіх виграла всі головні турніри — вишенькою на торті став фінал Діамантової ліги.
Фото: sport.ua.

пившись лише титулованому італійцеві Тамбері.

«Цього року мені підфартило з фіналом Діамантової ліги, адже після Олімпіади багато хто відпочиває. Я дуже задоволений своїм виступом. Це були останні змагання в сезоні, і те, що я зміг стрибнути на 2,31 м, — це справді добре», — розповів Дорошук.

Загалом же протягом сезону, який налічував 15 етапів, у Діамантовій лізі виступили 9 українських легкоатлетів. За цей змагальний рік наші спортсме-

ни 26 разів фінішували в топ-8 етапів ліги, за що отримували призові. Найчастіше це вдалося Ірині Геращенко — шість «призових» стартів (чотири з яких — медальні) і сумарні 22 тисячі доларів.

Магучіх провела 5 етапів Діамантової ліги в сезоні, заробивши загалом 70 тисяч доларів. А от Дорошук на такому рівні дебютував лише цього року: провів три старти, в усіх виборював медалі — й отримав 19 тисяч доларів призових. ■

ЗІРКОВЕ ЖИТТЯ

Трагедії веселого хлопця

Історія життя Джима Керрі, зовсім не схожа на комедію

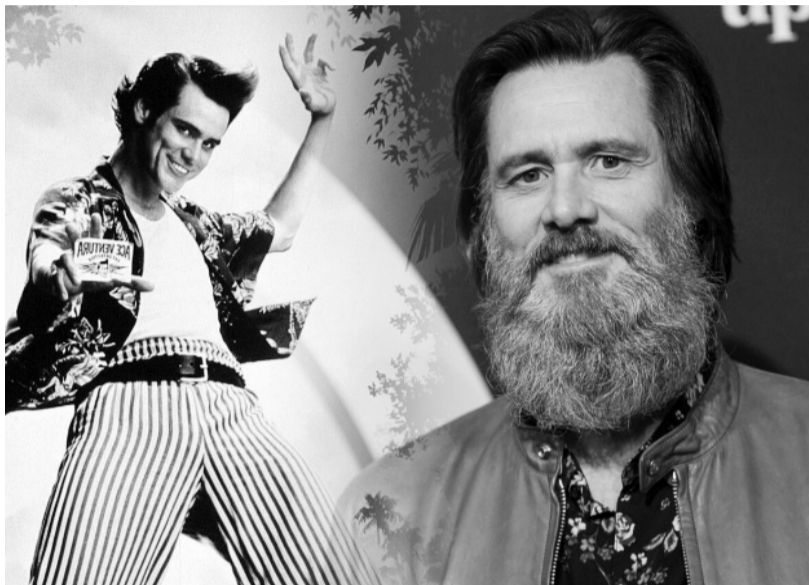
Марія ТКАЧЕНКО

Джим Керрі — один з найкращих коміків в історії американського кіно, ім'я якого вже стало синонімом жанру комедії. Ось тільки в його біографії більше трагічного.

Актор народився в Канаді в багатодітній родині. Його мати Кетлін була домогосподаркою і страждала на психічний розлад. Батько Джима, Персі, працював бухгалтером, але постійно журився з приводу акторської кар'єри, що не склалася. Нереалізована мрія не давала главі сімейства спокою.

Родина дуже бідувала. Коли Джиму виповнилося 14 років, він зрозумів, що має знайти роботу, щоб просто не померти з голоду. Хлопчик ріс замкнутою дитиною, подовгу розмовляв сам із собою перед дзеркалом. Саме тоді й почав корчити кумедні гримаси, які згодом стануть його візитною картоккою. Те, що Джим має талант до пародіювання, стало помітно досить швидко. У 15 років батько привів Джима на виступ до невеликого місцевого клубу, але дитину люто ошпарив. Друга спроба стати зіркою комедії відбулася 1979-го і виявилася набагато успішнішою. Публіка була в захваті від хлопця, що робить кумедні пародії на зірок кіно і політиків. Уже за два роки Керрі був головною дійовою особою клубу в Торонто.

Здавалося, життя почало налагоджуватися. На початку 1980-х Джим переїхав до Лос-Анджелеса, у 1984-му він знявся в дитячому анімаційному серіалі «Качина фабрика». 1985-й став для кар'єри Джима визначальним. Він завів корисні знайомства, завдяки яким отримав головну роль у фільмі «Одного разу укушений». Після цього запрошення на проби так і посилалися, й Керрі знявся в багатьох стрічках. Ролі в цих фільмах зробили з нього настільки яскраву зірку, що, коли за зйомки в комедії «Тупий і ще тупіший» він попросив гонорар 7 млн

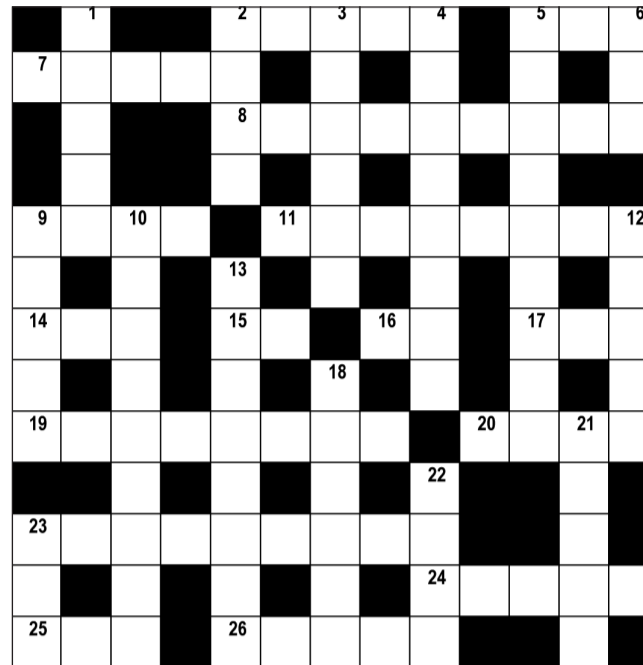
Джиму Керрі вже 62 роки.
Фото з сайту dzen.

доларів, продюсери одразу погодилися. Ну а після виходу фільму «Маска» 1994-го про Джима Керрі знав уже весь світ.

З появою грошей побутові негаразди залишилися в минулому. Керрі міг дозволити собі все, про що мріяв у дитинстві, й навіть більше. Але, як часто це буває, від душевних мук багатомільйонні гонорари не врятували. Актор мав безліч романів і два шлюби. У 1987-му він одружився з офіціанткою Меліссою Уомер. У вересні в пари народилася дочка Джейн. Як пізніше розповідала Мелісса, у шлюбі Джим поведився часом дуже дивно. Поведінку актора було складно передбачити, нормально спілкуватися з ним і зовсім було неможливо. Сім'я розпалася 1995-го, Джимові довелося виплатити колишній дружині 7 мільйонів доларів. Залишившись на самоті, Керрі впав у депресію, жменями ковтав антидепресанти, але ті не допомагали. Та Джим знайшов у собі сили від цього краю відступити.

Другою дружиною Керрі стала Лорен Холлі. Цей союз проіснував лише 10 місяців. Потім були романи з актрисою Рене Зеллвегер і моделлю Дженні МакКарті. 2012-го в Керрі розпочався роман із візажисткою Катріною Уайт. Вона була молодшою за актора на 25 років. Джим і Катріона то сходилися, то розлучалися. Стосунки тривали до 2015 року, а потім Уайт наклала на себе руки. Для Керрі це стало жахливим ударом.

Примітно, що два «Золоті глобуси» Джим Керрі отримав аж ніяк не за «кривляння», а за більш ніж серйозні роботи у стрічках «Шоу Трумана» та «Людина на Місяці». «Оскара» Джим так і не дочекався, хоча все життя мріяв про статуетку. Керрі — талановитий пародист і комік, але за маскою блазня ховається великий актор, який так і не отримав того визнання, на яке заслуговував. І, мабуть, саме це і є головною трагедією в житті та кар'єрі Джима, яку, як сам актор заявив у квітні 2022-го, на сьогодні офіційно завершено.

КРОСВОРД ВІД МАЛАНКИ №38

По горизонталі: 2. Саморобний вибуховий пристрій, який став причиною загибелі в 1918 році командувача німецькими окупаційними військами в Україні генерала фон Ейхгорна. 5. Музичний стиль. 7. Українське місто, облогу якого змалював Микола Гоголь у повісті «Тарас Бульба». 8. Придворний чин III класу в Табелі про ранги в Росії введений, в 1726 році, дворецький. 9. Місце, де відбувалася військова муштра. 11. Військовий діяч, полковник Армії УНР, один з очільників походу на Крим проти більшовиків у квітні 1918 року. 14. Інфекційна хвороба, яка багато в чому вплинула на хід Першої світової війни. 15. Британський підприємець, який заснував нинішній Донецьк. 16. Український і російський художник-передвижник, майстер портретів, історичних і релігійних полотен. 17. Давньоєгипетський бог смерті, якого зображували з осячю головою. 19. Військовий діяч, полковник генерального штабу Армії УНР, один з ідеологів Першого зимового походу. 20. «А ... цвіте синьо-синьо. А мати жде додому сина» (пісня). 23. Шанобливе звертання до католицьких єпископів і кардиналів. 24. Один з основних атрибутів гри в хокей. 25. Міжнародна організація, створена в 1945 році для підтримання та зміцнення миру й міжнародної безпеки, розвитку співробітництва між державами світу. 26. Кава з морозивом.

По вертикалі: 1. Етнічна приналежність Олекси Довбуша. 2. Перун, Стрибог, Ярило для давніх слов'ян. 3. Дика тварина, предок барана. 4. Офіційна назва головного представницького органу ООН. 5. Риса, характерна для відомих полководців. 6. Дрібні частинки землі, збиті кінськими копитами. 9. Дрібний типографський шрифт, яким набирають коментарі чи підписи під ілюстраціями. 10. Давньогрецький міфічний герой, чоловік Алкести, матері Геракла, в образі якого Зевс прийшов до неї. 12. Ім'я ізраїльського бізнесмена, командира Єврейської сотні майдану. 13. Німецьке місто, в якому відбувся знаменитий трибунал над ідеологами нацизму. 18. Уміння чітко вимовляти звуки. 21. Історичний чи культурний діяч. 22. «Отакто, ..., друже, брате! Неситіть сьондзи, магнати нас порізняли, розвели. А ми б і досі так жили» (Тарас Шевченко). 23. Давньогрецька німфа, закохана в Нарциса.

Кросворд №37 від 11 вересня

ПРИКОЛИ

Одесит відвідує друга перед операцією:
— Запам'ятай: санітаркам — по 10 доларів, хірургу — 200, анестезіологу — 500.
— Анестезіологу — 500? Тільки за заснути?
— Заснути можна і за 10. Решту — за прокинутися.

Чоловік переодягається. Дружина дивиться на нього і питає:

— Любий, а хто тобі спину так сильно подряпував?
— Уявляєш, учора йшов вулицею і раптом із балкона мені на спину впала кішка. Не віриш?
— Вірю! Адже там губною помадою написано: твоя киця!

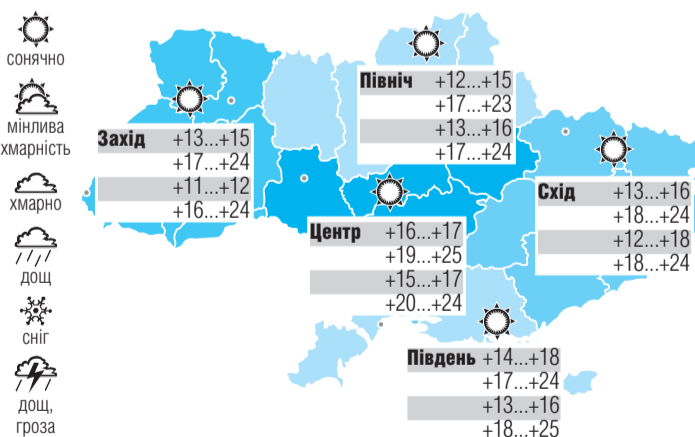
— У вас є документи на цю рибу?
— А що вам треба? Свідцтво про смерть?

ПОГОДА

19–20 вересня за прогнозами синоптиків

Київ: ясно, без опадів. Вітер північно-східний, 1-2 м/с. Температура вночі +16...+17, удень +19...+25. Післязавтра вночі +15...+17, удень +20...+24.

Курорт Карпат: ясно, без опадів.
Славське: вночі +10...+11, удень +13...+18.
Яремче: вночі +9...+10, удень +11...+17.
Міжгір'я: вночі +9...+11, удень +13...+20.
Рахів: уночі +9...+10, удень +12...+18.

Передплатні індекси: 60970, 1555
Наша адреса: 03057, Київ, пр. Берестейський, 50
Електронна пошта редакції: ukrmoloda@ukr.net
Рекламне бюро: reklama-umoloda@ukr.net
Відділ реалізації: 0935171202
sale_umoloda@ukr.net
«УМ» в інтернеті: http://www.umoloda.kyiv.ua

Відділи:
економіки — wagner@ukr.net
культури, історії, суспільних проблем — vsamchenko@i.ua

Україна молода

Редактор Михайло Дорошенко
Засновник і видавець — ПП «Україна молода»
Свідцтво про реєстрацію: КВ №3386 від 29.08.98
© Дорошенко М.І., 2013

При використанні наших публікацій посилання на «УМ» обов'язкове. Рукописи не рецензуються і не повертаються. Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець. Комерційні публікації виходять під рубриками: «Український виробник», «Позиція», «Банківська справа», «Фінансова експертиза», «Здоровенькі були», «Це — працює!», «Знайомтеся — новинка», «Партнерство», «Програми», «Проекти», «Альма-матер», «Продукт», «Протистояння», «Вітасмо», «Любов і шана». Матеріали із позначкою © друкуються на правах реклами

Газета друкується у видавництвах: «МЕГА-ПОЛІГРАФ» — у Києві Зам. 3009038 «Видавничий дім «Високий Замок» — у Львові Зам. блок №168
Верстка та виготовлення фотоформ — комп'ютерний центр редакції «УМ», Газета виходить щосередини Тираж 58168